49րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1490 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — ՄԱՅԻՍ 3—16 ՄԱՅԻՍ 1906 — 22 ՐԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1324 — 3 ՄԱՅԸՍ 1322

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فرید
اداره‌خانه‌سی: باب‌عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ», ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԵՐԹԵՐ

ԿԵԱՆՔԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Թատրոնը՝ դաստիարակութեան զօրաւոր ասպար մը նկատուած է, և երբ այդ՝ ոչ թէ միայն զբօսասէր հասարակութիւնը այլ և լրջամիտ դասակարգն իսկ կը հաստատէ՝ անոր կարեւորութիւնը ու կը յանձնարարէ։

Բարիզի մէջ Սարա Պէրնարի թատրոնը, Օբէրան, իսկ Լոնտոնի մէջ Էյվընիւ Կէյիքի կոչուած թատրոնները անոնք են ուր ամէնէն բարձր և քաղքենի դասակարգը ամէնէն աւելի կը յաճախէ։

Կը փափաքինք ներկայ յօդուածով քանի մը չահեկան տեղեկութիւններ հաղորդել մեր ընթերցողաց ի մասին ներկայացումներու այն տեսակին՝ որ այս վերջինին Կէյիքի (Զուարթութիւն) կոչուած Լոնտոնեան թատրոնին մէջ կը տրուի։

Անգլիական Թրիլիւ-օվ-Թրիլիւզի քրոնիկագիրը (Թերեւս զարմանաք քիչ մը) վերջերս առաջին անգամ ներկայ գտնուելով յիշեալ թատրոնին մէկ ներկայացման՝ ա՜յնքան չահեկան դիտողութիւններ կ'ընէ որ արդարեւ կ'արժէ ամէն ողջամիտ մարդոց նկատառման ենթարկել։

Կ'ըսէ, անհնա՜յ բան է սովորական ընթերցողաց համար պարզ լեզուով նկարագրել ինչ որ տեսայ Կէյիքի մէջ։

Սրահը լեցուած էր վայելչազգեստ արանց և կանանց հոծ բազմութեամբ մը։ Դեռատի օրիորդները հոն էին իրենց հասակակից տարազներով, բեմին տեսարանը ինչպէս նաև զգեստները խիստ փայլուն էին, այնպէս որ շքեղութեան և պերճանքի տեսակէտով ամէն բան անթերի էր, երաժշտութիւնը քաղցր և պարողներուն ու անոնց խայտաբղէտ տարազներուն չուղխը ակնախտիղ տեսարան մը կը պարզէր։ Ասոնք ամէնը կատարելապէս և պատշաճօրէն կրնան ընդունուիլ, բայց թատերախաղին գալով?....

«Գարնան Վառեակներ», ա՛յս էր ներկայացուած խաղը, զոր համառօտիւ պիտի ամփոփենք։ Սա՛ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ յոփութեան փառաւորումը։ Սակայն ցաւալիօրէն ապշեցուցիչը այն է որ այսչափ զգայական և խայտառակ կոչուելու չափ վրան բաց սարքոյթ (հանդէս) մը հազարաւոր ճէնթլմէններէ և լէտիներէ կը ծափահարուի և Մամուլը բողոքի բառ մը անգամ չըսեր։ Տարակոյս չի կայ թէ խաղը Ֆրանսերէնէ առնուած է, բայց նոյն իսկ Բարիզի վավաշոտ և անտարբեր ընկերութիւնը այսպիսի խաղ մը չպիտի արտօնէր թատրոնի մը մէջ, ուրուն ներկայ եղողներուն կէսէն աւելին դեռատի աղջիկներ կը կազմեն։ Բարիզի դեռատի օրիորդը Փալէ Րուայեալ չյաճախեր, մինչ իր անգլուհի քոյրը՝ Կէյիքի ամէնէն հաւատարիմ յաճախորդն է։

Գարնան մէջ կ'երգէ բանաստեղծը, երիտասարդի մը երեւակայութիւնը՝ սիրային մտածումներու կը դառնայ — թէև սէր ըսելով պէտք է սեռի հասկնալ Կէյիքի մէջ— և թէ մարդու մը այդ զրգռումը այնքան անհաւանելի կը դառնայ եղեր —երբ թէ— որ՝ այլ եւս հեշտանոլ կ'ըլլայ ան, որուն համեմատ՝ զուգընկեր մը կը թելադրէ իր դուստրը որպէս զի ամուսինը հեշտախտէ չվարակուելու համար անոր քնաբեր դեղ մը տայ։

Խաղը կը վերջանայ դարձեալ զուգընկեր որ սխալմամբ կը խմէ այն զրգռիչ հեղուկը զոր իր ամուսինը պատրաստած էր ինքզինքին համար, և որուն անմիջական ազդեցութեան տակ՝ թեւալաց երկանը վրայ կը խոյանայ, որ սոսկումէն կը փախչի։

Առաջին արարուածը կը ներկայացնէ փառատօնի մը զբօսնեակը, որ Ամուսնալուծումի Ատեանի մը կը նմանի աւելի, և ուր՝ քանի մը մարդիկ իբրեւ անդամ այդ Խորհուրդին՝ բազմած են սպասելու դիրքով։ Եւ ահա խմբերգը կ'երգէ հետեւեալը.

Եթէ կը սիրենք այն երկիրը ուր կը բնակինք —պէտք է սիրենք նաև ինչ որ կայ անոր մէջ— ուր մեր ուրախութիւնը առաջին ծարաւնիս գոհացնելն է —չափաւորութիւն մը որուն առմէնքս ալ ներել վարժուած ենք— բայց երբ նէէ մեզի մեկլ կը սպասէ— և մենք շատ ուշ կ'իմանանք թէ ալ-բինը ցամքած է— դարձեալ ինչ փոյթ, կարող փառատօն մը ամէն բան կը հարթէ, ևն.։

Մենք շատ բան լսած ենք Բիւթօ-բէշըրի foilի թատերգակներուն վրայ, բայց ես կը կասկածիմ թէ նոյն իսկ Օպէքըրի կամ Քոնկըրեվ այսքան ազատ պատկերներ ու զրգռիչ թելադրութիւններ ներմուծած ըլլան իրենց կտորներուն մէջ, և ասոնք՝ գեղեցիկ դեռատի աղջիկներ են որ կը ներկայացնեն։

Կին մը, օրինակի համար, կ'երգէ թէ ինչպէս իր ամուսինը Փարիզ վերադարձին՝ քունին մէջ «Մարկըրիթ», և՝ «Ա՜խ, իմ փոքրիկ Մարիս», կը մրմնջէ։ Նա ամուսինին գրպանին մէջ գլխարկի պլէթ մը կը գտնէ և կը հարցնէ թէ արդեօք ինչ կը նշանակէ այդ». և խմբերգը կը պատասխանէ ցնծագին. — «Անշուշտ չեմ գիտեր, բայց կը գուշակեմ։ Եւ այս գուշակութիւնները՝ չորս անգամ կը կրկնուին մինչ ունկնդիրները որոտընդոստ կը ծափահարեն ու կը խնդան։

Դեռ կ'երկարի այն, բայց կարճ կապենք այլ եւս։ Մոլեռանդութիւն քարոզել չենք ուզեր, միայն կը փափաքինք ցոյց տալ այն չարիքը զոր օրէնքին ու ընկերութեան պարտքն է արգիլել։ Ուստի շատ զարմանալի է տեսնել թէ ողջամիտ և ժուժկալ ճանչցուած Անգլիացի ժողովուրդը՝ բառ մը իսկ չըսեր ի դատապարտութիւն այսքան ապականիչ խաղի մը, այնպէս որ երբ այս բաները կը տեսնէ մարդ՝ ակամայ կը մղուի խորհիլ թէ արդեօք իրաւունք ունէին փիւփիքները, որոնք այդ երկրին թատրոնները փակեցին իսպառ։ Յետոյ՝ ես սա մտածումը կ'ունենամ նաև թէ՝ արդեօք մարդկային ընկերութիւնը խիղալէս և չարունակ կը յառաջդիմէ —ինչպէս կը վարդապետեն բարեշրջականք— թէ՝ երբեմն կը յառաջդիմէ, երբեմն կը յետադիմէ։

ԹՈՐԳՈՄ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

ԵՌԱՁԱՅՆ... ԹԷ ԽԺԱՁԱՅՆ

ԵՐՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՅՕԴՈՒԱԾ

Առ՝ Պ. ՍՄԲԱՏ ՔԷՍԷՃԵԱՆ

Պ. Սմբա՛տ, պիտի խնդրեմ ձեզմէ որ, եթէ որ և է պատասխան մը գրել կ'ուզէք իմ գրութեանցս, հաճեցէք նախ ձեր ձեւքի ապահովագրական չանգան մէկ կողմ ձգելով՝ ինքնամփոփուիլ երաժշտութեան մէջ. այն ատեն թերեւս աւելի հանդարտ մաքով պիտի գրէք և ձեզի պէս մեծ (?) արուեստագէտի մը անունը պիտի չարատաւորէք։

Արդ, նախ լաւ մը կարդացէք իմ առաջին և երկրորդ յօդուածներս և կամ լաւագոյն է եթէ պանիք սանիք ուրիշի մը ցոյց տաք որ ձեզի լաւ մը ըմբռնել տայ իմ գրածներս։ Ես երբեք չեմ շեղած իմ նիւթէս և գրածներս ալ կը հաստատեմ։ Կերպով մը ինձ համար անպատուելի է երկար բարակ պատասխանել ձեզի, քանի որ կ'ըսէք թէ մեծ արուեստագէտ մըն էք և չէք գիտեր միւզիքի նախնական կանոնները։ Ես եթէ ձեր տեղը ըլլայի պիտի չփափաքէի բնաւ այսպէս սխալ միսալ բաներ գրել, այլ պիտի դիմէի [illegible] դասատուի որ քիչ մը սորվեցնէ և քիչ մըն ալ միտքս բերէ մոռցած կէտերս, ու հաքը ընդդիմախօսելու կ'ելլէի։ Զիս կը ստիպէք ձեզի հրապարակաւ նախնական դասեր տալու, որ կը յուսամ թէ իր բարերար արդիւնքը պիտի ունենայ։

Միւզիքը ձայներու գիտութիւնն է, որ շատ գիտութեամբ կը գրուի և կը կարդացուի, մեր գրութեան և խօսակցութեան պէս։

Միւզիքը կարդալու և հասկնալու համար, պէտք է նշանները գիտնալ որոնցմով կը գրուի, նաև օրէնքները որ կը համադասեն զանոնք։ Այս նշաններուն ուսման և անոնց կանոններուն թափանցելու համար, պէտք է աղէկ գիտնալ նուագի տեսականը, թէօրի տր լա միւզիք։

Միւզիքը կը գրուի ձայնանիշերու միջոցաւ, որոնց գլխաւորներն են։

Ա. Նօթերը (les notes), Բ. Բանալիները (les clés), Գ. Դադարանիշերը (les silences), Դ. Այլայլութիւնները (les altérations)։

Այս նշանները կը գործածուին նուագի մէջ հինգ հորիզոնական, զուգահեռական և զուգամիջատ (équidistantes) գիծերու վրայ և այս հինգ գիծերու ամբողջութեան Portée անունը կու-տան։

Ա. Նօթերը կը ներկայացնեն տեւողութիւնները և ձայները։ Բ. Բանալիները կը դրուին Portéeին սկիզբը և կը ծառայեն հաստատելու նօթերու անունները, և զանոնք զանազանելու համար. երեք տեսակ բանալի կայ. (I. Գլէ տր Ֆա) որ կը դրուի երրորդ և չորրորդ Portéeին գիծերուն վրայ. (II. Գլէ տր ուտ) որ կը դրուի՝ առաջին, երկրորդ, երրորդ և չորրորդ գիծերուն վրայ. (III. Գլէ տր սօլ) որ կը դրուի առաջին և երկրորդ գիծերուն վրայ։

Դադարանիշերը՝ այն նշաններն են որ կը զանազանեն ձայներուն ընդմիջումը, իսկ այլայլութիւնները անոնք են որ կը փոխեն նօթերուն ձայները. ասոնք երեք տարբերաժամանակ ունին՝

Ա. Տիեզ որ կը բարձրացնէ նօթին ձայնը,

Բ. Պէմոլ որ կ'իջեցնէ նօթին ձայնը,

Գ. Պէգառ որ կը ջնջէ տիեզին կամ պէմոլին ազդեցութիւնը և կը բերէ բնական ձայնին, որ բարձրացած և կամ իջած էր տիեզին կամ պէմոլին զօրութեամբ։

Ձայները երկու տեսակ են։ Ա. Էրիկմարդու, Բ. Կնոջ կամ տղու (այս վերջինները աւելի բարակ են մէկ octave էրիկ մարդու ձայնէն)։ Սոյն երկու տեսակ ձայները կը բաժնուին բարակ և հաստ ձայներու.

Կնոջ բարակ ձայն — Սօբրանօ
Տղու հաստ ձայն — Գօնդրալթօ
Էրիկ մարդու բարակ ձայն — Թէնօր
Էրիկ մարդու հաստ ձայն — Պաս

Ձայները կը կազմեն չորս ստորաբաժանումներ (տե՛ս Մանզումէ, չորեքշաբթի, 19 Ապրիլ)։

Այս զանազան տեսակ ձայները որոնք տասներկու տասներէք ձայն ընդարձակութիւն ունին յաջորդաբար, չեն գրուիր միևնոյն գլէի վրայ, որովհետև երաժշտական գործիքներու պէտք են համապատասխանել, որոնք տարբեր գլէներուն վրայ կը գրուին։ Զոր օրինակ. գլէ տր Ֆա. չորրորդ գիծին վրայ, վարի լաէն մինչև վերի Ֆան Ա. պաս է, վարի Ֆաէն մինչև վերի ռէ Բ. պաս է։

Ձայներ (Առաջին պաս կամ Պառիթօն
) Երկրորդ պաս կամ պաս-բալլ

Գործիներ { Պասոն
Փող (մէկ քանի նօթերու միայն)
Թրոմպոն պաս
Օֆիքլէյտ
Թալչութակ
Գօնդրը պաս

Գլէ տր ուտ 4րդ գիծին վրայ, սկսեալ վարի ռէէն մինչև վերի լա, Ա. թէնօր է, իսկ վարի ուտէն մինչև վերի Ֆա Բ. թէնօր է։

Ձայներ (Առաջին թէնօր
) Երկրորդ թէնօր

Գործիներ { Պասոն (մէկ քանի բարակ նօթերու համար)
Թրոմպոն թէնօր
Թալչութակ (մէկ քանի նօթերու համար)

Գլէ տր ուտ 3րդ գիծին վրայ, սկսեալ վարի սօլէն մինչև վերի ռէ գօնդրալթօ է

Ձայներ (Գօնդրալթօ

Գործիներ) Թրոմպոն Ալթօ
(Ալթօ կամ վիոլ

Գլէ տր ուտ Ա. գիծին վրայ, սկսեալ վարի ռէէն մինչև վերի լա Ա. սօբրանօ, իսկ վարի սիէն մինչև Ֆա Բ. սօբրանօ.

Ձայներ) Առաջին սօբրանօ
(Երկրորդ սօբրանօ

Գլէ տր սօլ Բ. գիծին վրայ.

Գործիներ { Ջութակ
Թալչութակ (մէկ քանի բարակ նօթերու համար)
Սրինգ
Շեփոր
Նրբասրինգ
Փող
Քօռնէ Ապիսթօն
Թամպէթ
Անգլ. փող
Սաքս-Հօրն
Սաքսօֆօն

Կարծեմ կը բաւէ ձեզի այսչափ դաս մը որ ուրիշ անգամ պիտի զգուշացնէ զձեզ սխալ բաներ գրելու երաժշտութեան վրայ. չեմ ուզեր կրկին գօնդրալթօին կամ սօբրանօին վրայ ծանրանալ, կը յուսամ թէ այլ եւս այն կէտերը լաւ կը հասկնաք։

Վերջացնելէ առաջ, կ'ուզեմ ուրիշ քանի մը բաներ եւս ձեր մտադրութեան յանձնել, քանի որ կը տեսնեմ թէ մոռցած էք... եթէ երբեք գիտէիք։

Պ. Սմբատ, յօդուածի մէջ չատախօսութիւն չըլլար, կերպ մը սուտերով, մանաւանդ այսպիսի քննադատականներուն մէջ, եթէ ձեր գործին, այսինքն բէլլալօւթեան մէջ ընելու ըլլայիք պիտի ըսէի թէ ձեր դրամագլուխն է այդ... բայց բանավէճի մէջ տաղտկալի է։

Միմիայն կ'ուզէի գիտնալ թէ սա ձեր նշանաւոր նուագախումբը ո՞րն է... չըլլայ որ բանաջիրին կամ բազար գալըքին մէջ նուագածնիդ ըլլայ... ձեր կոչած նշանաւոր նուագախումբը։

Ուրիշ տաղտուկ չի պատճառելու համար Մանզումէի յարգելի ընթերցողներուն գէթ ես, իմ մասիս, չեմ ուզեր շեղեցնել գրելիքս այս զուտ երաժշտական վէճի սահմանէն, որուն մէջ պէտք էր որ մնար։ Ես, փոխանակ ձեզի պէս անհարկի ու անքաղաքավար բառախաղեր չընելու ընդդիմախօսիս մականունին վրայ, — ինչ որ դժուար պիտի չըլլար անշուշտ, Աֆիբարի ծանօթ գիտէն եաք, որ կը տրամադրէր եան մականիկը մականունէն առաջ դնել, — կը բաւականանամ ձեր աչքին առջեւ դնել վերը պարզած տարրական ծանօթութիւններս, որոնցմէ կրնաք օգտուիլ։

Իմ առաջին անգամ գրածս մասնագիտական պարզ դիտողութիւն մըն էր, որուն մէջ Դալաթիոյ Պատ. Խնամակալութիւնը վշտացնելու նպատակ չի կար բնաւ, բայց, փոխադարձաբար, ո՛չ քննադատ կար և ո՛չ չարամտութիւն կարգ մը անձնաւորութեանց հաճելի ըլլալու յայտնի նպատակով։

Ճշմարիտ արուեստագէտները ու երաժշտական լուրջ ուսում առնողները միայն կրնան հիմնօրէն կարծիք յայտնել մեր միջեւ և ես անոնց համար գրեցի։

Բերա — ԳԷՈՐԳ ՈՒՆԿՆԱՏԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԱՐՁԵԱԼ ԶԻՆԸՆԿԷՑՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՍԿԱԾԸ ՄԵԾԻՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՅ ՎՐԱՅ

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

Բրիտանական Բարլամէնթին մէջ զինընկէցութեան համար տեղի ունեցած վիճաբանութիւնը և այս առթիւ արուած որոշումը (Տես Բշ.ի Մանզումէ) տակաւին զանազան մեկնութիւններու առիթ տուած է Պերլինի և Վիեննայի Մամուլին մէջ։ Գերման պահպանողական թերթերէն Տայչէ Թակս-ճայթունկ կը յայտարարէ թէ Սըր Էտուարտ Կրէյի բանախօսութիւնը պարզապէս ռազմագիտական խաղ մըն է Գերմանիոյ դէմ։ Ծաղրելի ծրագրի մը (երեւակայական Վիլհէմի առաջարկութեան համար կ'ըսէ) համար կառավարութեան տուած աջակցութիւնը պարզ հնարք մը, դաւ մըն է Գերմանիոյ աչքին փոշի ցանելու նպատակաւ։ Բրիտանական կառավարութիւնը այժ տալով զինընկէցութեան առաջարկութեան կը ջանայ քօղարկել իր գաղտնի յատակագիծերը իր գաղթային Պետութիւնը ա՛լ աւելի ընդարձակելու համար։

Ֆռանքֆուրթըր Ցայթունկ, թէև խիստ նպաստաւոր է զինընկէցութեան, կը հեգնէ Վիլհամը՝ ըսելով թէ միջազգային գործերու մասին տղայական ամբատութիւն մը ցոյց կու տայ։ Մր. Վիլիամ իր գաղափարը կը ջատագովէ յայտարարելով թէ Մեծն Բրիտանիա դաշնակցած ըլլալով Ճափոնի և մտերմական յարաբերութեամբ մը կապուած ըլլալով Ֆրանսայի, այլ եւս եկած է զինընկէցութեան ժամանակը, բայց եկու տես որ Գերմանիա Մեծին Բրիտանիոյ ա՛յդ քաղաքականութիւնը վտանգ մը կը համարի համաշխարհիկ խաղաղութեան, Գերմանիա այդպիսի դաշնակցութիւններու վրայ կասկածոտ աչքով նայելու իրաւունք ունի։

Մակտէպուրկըր Ցայթունկ նոր քօղարկեալ հակառակման ծրագիրներ կը նշմարէ Վիլիամի զինընկէցութեան յատակագծին մէջ։ Մեծին Բրիտանիոյ և Ֆրանսայի գործին շատ աղէկ կը յարմարի, կ'ըսէ, միջազգային ա՛յնպիսի համաձայնութիւն մը՝ որ սահմանափակէ գերմանական նաւատորմին ծաւալումը։ Եթէ այս սահմանափակումին վրայ միջազգային համաձայնութիւն գոյանայ, քիչ վերջը պիտի պահանջուի անշուշտ գերման բանակին թիւն ալ պակսել։ Զինընկէցութիւնը սա՛ առաւելութիւնն ալ պիտի ունենայ այս կերպով Ֆրանսայի համար որ գերման բնակչութեան արագ արագ աճումէն Ֆրանսայի զգացած երկիւղը և երական

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 27

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՀՈՎԱՆՈՑԻ ՄԸ ՍԻՐՈՅՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե.

Նաւապետ Սըր Ճօն Վակ մօտաւորապէս 40—45 տարեկան երկայնահասակ, ցցուած ուսերով ու լայն կուրծքով, զօրեղ ու հուժկու մարդ մըն էր։ Մազերը չիկագոյն էին, չէկ էր նաև մօրուքը, որուն մէջէն ծնօտէն մինչև շրթունքներուն տակը գերծուած էր։ Մոխրագոյն աչքերը շրջանակուած էին երկար ու ետ դարձած թարթիչներով, որոնք թեթեւ ստուեր մը կը ձգէին դէմքին վրայ։ Գորշ հագուստ մը կը կրէր և գլուխը դրած էր սեւ ու կակուղ գլխարկ մը։ Մէկ խօսքով Նաւապետ Ճօն Վակ եթէ ազնուականի մը երեւոյթը չունէր իսկ, գէթ կանոնաւորութիւնը յարգող մէկը կ'ենթադրուէր։ Խօսուածքը, շարժուձեւերը լրջութեան բոյր մը ունէին։ Ցցուած ճակատը կը ցուցնէր թէ ուշիմ մէկն էր ան։ Իր ընդհանուր կազմուածքին մէջ ուշադրաւ էր մերթ ընդ մերթ ցոլացուցած ժպիտը որ ակամայ սոսկում կ'ազդէր դիմացինին. այսու ամենայնիւ կասկածելի բան մը չէր նշմարուեր իր վրայ։

Սըր Դրիգորի Շորթ լուռ ու անխօս իր մանրակրկիտ զննութիւնները կը կատարէր նաւապետին վրայ, մինչդեռ կառքը մեծ փութաջանութեամբ կը յառաջանար անընդհատ։ Կառապանը մեծկակ պարգեւ մը առնելու հեռանկարէն արբչիռ անխնայ կը մտրակէր ձիերը, որոնք կը սուրացնէին կառքը։ Զորս ուղեւորները այս արընթացութեամբ կը յուսային անպատճառ Ուաշինկթըն՝ շոգենաւին հասնիլ։

Սըր Ճէյմս Կուպի ու Նօտար Վիլֆրիտ իրենց ժամացոյցները բացած՝ վայրկեանները ու երկվայրկեանները կը համրէին։ Սըր Դրիգորի Շորթ միշտ նաւապետը ուսումնասիրելով կը զբաղէր, մինչդեռ այս վերջինը խոր մտածութեան մը մէջ թաղուած էր։

Յանկարծ ալմուկ մը և իրարանցում մը լսուեցաւ։

— Կառապան, հէ՛յ, կեցէ՛ք։

Հազիւ այս ձայները լսուեցան և ահա սոսկալի ընդհարում մը գլխիվայր տապալեց կառքը, ու չորս ուղեւորներն ալ չանթահար եղածի նման գետին գլորեցան։ Ընդհարումը այն աստիճան արագ և անմիջական եղաւ որ ուղեւորներէն և ոչ մէկը կրցաւ արկածին պատճառը հասկնալ։ Կառքին ապակիներէն մէկը խորտակեցաւ, որուն կտորները վիրաւորեցին խեղճ Վիլֆրիտի կուրծքն ու գլուխը։

Սըր Ճէյմս Կուպի ամէնէն առաջ պաղարիւնութիւնը գտնելով,

— Կառքը շրջեցաւ, պոռաց, և անմիջապէս օգնութեան փութաց իր միւս ընկերներուն։

Երկու վայրկեան ետք կառքը արդէն շտկուած էր։ Բոլոր անցորդները արկածին վայրը հաւաքուած՝ օգնութեան կը փութացնէին ուղեւորներուն։ Նաւապետ Ճօն Վակ բռունցքը սեղմելով կառապանին վրայ խոյացաւ ու բարկաճայթ չըշտով մը,

— Խենթ ես պէ մարդ, գոչեց, գինո՞վ ես, խելքդ գլուխդ չէ՞։

Կառապանը անոր այս նախատինքներուն փոխարինելով,

— Հիմա ալ սպառնալիքի կ'ելլաք, ըսաւ, այս փորձանքները գլխուս բերիք, հերս անիծեցիք, ետքն ալ ծեծ. աղէ՛կ վարձատրութիւն։ Եթէ չփութացնէիք ու ձիերը վազցնել չառաջարկէիք, այս փորձանքը պիտի գա՞ր գլխունուս։ Կեանքս վտանգեցի, կառքս ջախջախուեցաւ, ձիերս վիրաւորուեցան և դուք այս ամէնը ընելէ ետք դեռ գլխս ծեծելու կ'ելլաք։ Աստուծմէ ի վեր վազելէն վազվզելէն իմ ալ հոգիս ելաւ, ձիերուն ալ։

Նօտար Վիլֆրիտ որ վայրկեաններուն արժէքը կը գնահատէր, անմիջապէս միջամտելով,

— Քի՛չ մը կեցէ՛ք Սըր Ճօն Վակ, ըսաւ նաւապետին, հանդարտեցէ՛ք, ժամանակ կորսնցնելու չի գար. շոգենաւը հիմա պիտի մեկնի, չ'ըլլա չ'ըլլա վայրկեան ետքը վրէժդ կը լուծես։

Նաւապետ Ճօն Վակ սակայն որ կատղած փրփրած էր, չկրնալով իր բարկութիւնը զսպել, Սըր Վիլֆրիտը մէկդի հրեց ու կառապանին վրայ յարձակելով,

— Ես քեզի պիտի սորվեցնեմ, ըսաւ, աւանակի կտոր, քիչ մնաց մեզի պիտի մեռցնէիր, ոսկորներս ջախջախուեցան, սա՛ ընկերս նայէ, արիւնլուայ դարձաւ վրան գլուխը։

Արդարեւ նօտարին երեսէն վար արիւն կը հոսէր, որ ապակիի կտորներէն գոյացած էր։ Նաւապետն ու կառապանը երբ մեծ կռիւի մը կը պատրաստուէին, Սըր Դրիգորի Շորթ հօրինաւորը աղջկանը նշանածին ականջին վար ծռելով.

— Սիրելի Սըր Ճէյմս ըսաւ, հազիւ տասը վայրկեան ունինք. մտածեցէք որ տասը վայրկեանէն Ուաշինկթըն շոգենաւը պիտի մեկնի, հովանոցն ալ մեկտեղ պիտի երթայ։

— Վազենք ուրեմն, գոչեց Սըր Ճէյմս, վազենք ուրեմն և ժամանակ չկորսնցնենք։ Եւ մինչդեռ նաւապետն ու կառապանը կը կռուէին, ասոնք իրենց չուրջ հաւաքուած բազմութիւնը ճեղքելով սկսան դէպի քարափ վազել։ Բայց հազիւ քանի մը քայլ առած էին և ահա ձեռք մը դպաւ իրենց ուսին։ Ետ դարձան և զարմանքով տեսան որ երկու ոստիկաններ կեցած էին իրենց ետին։ Ոստիկաններէն մէկը խիստ քաղաքավարութեամբ կառապանը ցուցնելով,

— Ներեցէ՛ք պարոններ ըսաւ, այս կառապանը մեծ հատուցում մը կը պահանջէ, կ'ըսէ թէ կառքն ու ձիերը ձեր երեսէն վնասուած են։ Ճշմարտութիւնը ստուգելու համար քննութիւն մը անհրաժեշտ է. հաճեցէք մինչեւ մօտակայ ոստիկանատունը գալ։

(Շարունակելի)

վտանգը պիտի փարատին։ Սակայն, Գերմանք երբեք պիտի չհաւանին ջնջելու ազգային ինքնապաշտպանութեան միջոցները, և ասով գերման կայսրութեան ապահովութիւնը կախակայելու օտար Տէրութեանց բարեացակամութենէն։ 1900ի նաւային օրէնքը տասը տարուան համար վերջնականապէս սահմանած է Գերմանիոյ նաւային քաղաքականութիւնը։ Հետևաբար, ընդհանրական Բրիտանական ծրագիրը լոկ Անգլիացւոց երևակայութեան մէջ ծնած երազ մը պիտի մնայ։

Վիեննայի Թակեպլաթը Խմբագրական մը մէջ գովելով հանդերձ Բրիտանական Բարլամէնթին որոշումը, սպառազինութիւնները պակսեցնելու համար, կը յայտարարէ թէ այս խնդրոյն մէջ ալ Բրիտանիոյ նախաձեռնութիւնը խիստ յարմար է այդ երկրին շահերուն համար, քանի որ ամէն ժամանակէ աւելի հզօր է, և զինակցութիւններով ալ հարուստ է։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

ԿՈՂՈՒԽՈՎՍՔԻԻ ՄՕՏԱԼՈՒՏ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Կօղուխովսքի կոմսը ի մօտոյ պիտի հրաժարի իր պաշտօնէն, ինչպէս կը ծանուցանեն Վիեննայի թերթերը։ Կօղուխովսքի կոմս Երրեակ Զինակցութեան հաւատարիմ ջատագովներէն մին էր, և այս պատճառաւ անոր յաջորդին ընտրութիւնը մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերել սկսած է միջազգային և աւելի Պերլինի մամլոյն մէջ։ Կօղուխովսքիի հաւանական յաջորդներէն կը նկատուի նաև Պառոն տ'Արէնթալ, որուն ընտրութիւնը բնաւ հաճելի չէ գերման կառավարութեան, որովհետև այդ պետական մարդը հաւատք չունի Երրեակ Զինակցութեան վրայ։

Տի Ինֆօրմացիօն քաղաքական թերթը, որ յաճախ իրազեկ է Աւստրիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութեանց մասին անցած դարձածներուն, կը գրէ թէ գերման կայսեր Վիեննայի այցելութիւնը պիտի պարզէ կացութիւնը՝ աւստրեւմաճառ նոր արտաքին գործոց նախարարին ընտրութեան մասին։ Գերմանիա կ'ուզէ որ Պերլինի աւստրիական դեսպան Ցէօկիեննի—Մարիխ յաջորդ ըլլայ կոմս Կօղուխովսքիի։ Եթէ սակայն ասոր ընտրութիւնը անկարելի ըլլայ, Աւստրիա գերման կառավարութեան բաղձանքին համակերպած պիտի ըլլայ ընտրելով Մարկրով Բալլավիչինին իբրև արտաքին գործոց նախարար։ Վիեննայի թերթերէն շատերը և Մաճառ մամուլը առ հասարակ խիստ սրտնեղած են որ Գերմանիա ա'յսքան կարևոր և մինչև իսկ վճռական դեր մը կը կատարէ Աւստրիոյ և Մաճառստանի արտաքին աշխարհավարութեան մէջ։ Գերման թերթերէն ոմանք ևս գերման կառավարութեան կողմէ ցոյց տրուած այս ծայրայեղ եռանդը վնասակար կը համարին աւստրեւգերման դաշնակցութեան, յայտարարելով թէ այսպիսի վարմունք մը վերջ ի վերջոյ պիտի անհետացնէ երկու Տէրութեանց յարաբերութեանց մտերմութիւնը ի վնաս դաշնակցութեան, ինչպէս որ արդէն ասոր նման մը Իտալիան այլ ևս Երրեակէն անջատուած է։

Վիլհէլմ կայսր, ցոյց տալու համար իր համակրութիւնը Աւստրիոյ հանդէպ, բրուսիական զօրագունդի մը պատուակալ պետ անուանեց Աւստրեւմաճառ բանակին սպայակոյտի պետ Պառոն Պէքը։ Առաջին անգամն է որ այսպիսի մեծ պատիւ մը կը տրուի արքայական արիւնէն չեղող օտարականի մը։ Այս անուանումը անձամբ Պառոն Պէքի պիտի հաղորդէ գերման բանակին սպայակոյտի պետ զօրավար Մոլթքէ, երբ Մայիս 25ին Վիեննա հասնի շնորհաւորելու համար Պառոն Պէքը իր զինուորական ծառայութեան յոբելեանին առթիւ։

Նայե Ֆրայե Բրեսէ Պերլինի թղթակիցը կը գրէ թէ զօրավար Մոլթքէ իր արտաքին կերպարանքով շատ կը նմանի իր համանուն մեծ հօրեղբօր, որ գերման բանակին արդի կազմակերպութեան հայրն է։ Յայտարարեց թէ իր վիեննական այցելութիւնը քաղաքական նպատակ չունի բնաւ։ «Վիեննա կ'երթամ պարզապէս ներկայանալու համար իմ աւստրիացի պաշտօնակցիս, զոր երկար ատենէ ի վեր կը ճանչնամ և զոր կը յարգեմ իբրև Նեստորը բոլոր սպայակոյտի պետներուն։ Ինք էր որ առաջին անգամ շնորհաւորեց իմ պաշտօնս։ Պէտք է որ մօտէն յարաբերութեան մէջ ըլլան գերման և աւստրիական սպայակոյտերը։ Աւելի կանուխ պիտի երթայի Վիեննա, բայց կը վախնայի որ Ալճեզիրասի ժողովին գումարման ատեն իմ ճամբորդութիւնս քաղաքական նպատակի պիտի վերագրուէր, այս պատճառաւ ժողովին վերջանալուն սպասեցի։ Միայն է թէ իմ այցելութիւնս պատերազմի մը հետ կապակցութիւն ունի։ Մարօքի գործերուն առթիւ այդպիսի վտանգէ մը վախցուեցաւ, բայց հիմա բան մը չկայ։»

ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՊԱՇՏՕՆԱՐԱՆԸ.— Արտաքին գործոց նորընտիր նախարար Իզվօլսքի Զարէն ունկնդրութեան ընդունուեցաւ, և ուղղակի արտաքին գործոց պաշտօնարանը գնաց Լամստորֆ կոմսին յաջորդելու։ Անգլիական թերթերը կը յայտարարեն թէ Իզվօլսքի ո'ւր որ պաշտօն վարած է համակրելի դէմք մը եղած է ընկերային և դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ։ Բարիզի թերթերը կը յայտարարեն թէ Իզվօլսքի խանդավառ ջատագով մըն է ֆրանքեւռուս զինակցութեան։ Անգլիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութեանց համար բարեպատեհ պարագայ մըն է որ, կ'ըսեն, Իզվօլսքի շատ տարիներ պաշտօն վարած է Քօբէնհակի մէջ, որ երկու արքունիքներուն (Անգլիոյ և Ռուսիոյ) յարաբերութեան միակ կէտն է, և կը վայելէ Ռուսիոյ Մայր Զարուհիին վստահութիւնը։ Մ. Իզվօլսքի արմատական փոփոխութիւն մը պիտի չընէ կոմս Լամստորֆի հաստատուն քաղաքականութեան մէջ, որ անկեղծ բարեկամ մըն է խաղաղութեան, և սիրալիր յարաբերութիւններու կը բաղձայ իր բոլոր օտար դրացիներուն հետ։ Կը վայլէ կայսեր կատարեալ վստահութիւնը։ Արդէն կոմս Լամստորֆի առողջութիւնը խանգարուած է սրտի հիւանդութիւն ունենալով, ինչ որ արդիւնք է իր երկարամեայ նստողական կեանքին։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ ԵՒ ԶՈՒԼՈՒՆԵՐԸ.— Բուլայ ցեղապետը ձերբակալուելով բանտարկուեցաւ Բիթէրմարիցպուրկի (Նաթալի մայրաքաղաք) մէջ, որով Զուլուներուն մէկ ցեղն ալ անհնազանդ վիճակ մը ստացած է։ Բուլայի ցեղը Նաթալի ամէնէն հզօր Զուլու ցեղերէն երրորդն է։ Գնդապետ Մաքէյ իր հրացանակիր գունդով Հէլըմաքար զրկուեցաւ, ուր ըմբոստութիւն կը կասկածուի։

Բուն Զուլուստանի մէջ գործող անգլիական զօրքերը ուղղակի շարժում սկսան Պամպաթայի դէմ։ Եչ. առաւօտ արշալոյսէն քիչ առաջ Նքանտլայի բանակատեղին բոլորովին ամայացած էր Զուլուներէն։ Գնդապետ Պարքէր ժամը 3ին Նթիկվէ զրկուեցաւ, և գնդապետ Մաքէնզի անոր ետևէն գնաց երկու ժամ վերջ։ Գնդապետ Ռոյսթընի զօրքերը ուղղակի հարաւ գացին։ Երբ արևը ծագեցաւ, Սիկամանտայի լեռներուն ծայրերը բնիկներու անհատ ջոկատներ տեսնուեցան, և անգլիական լրտես զինուորները խելոյն ճամբայ ելան անոնց առջևը կտրելու։ Բայց չյաջողեցան, որովհետև ըմբոստները փախան խիտ անտառին մէջ։ Զինուորները շատ հիւղակներ այրեցին, հովիտները լքելով։ Գնդապետ Մէնսէլի հետ արևագրային հաղորդակցութիւն հաստատուեցաւ։ Զուլուստանի զանազան կողմերը շարժումներ կ'ըլլան անգլիական զօրքերուն կողմէ, որոնք Զուլուներուն ետևէն ինկած են և սաստիկ կը հալածեն զանոնք, բայց մացառուտները շատ կը դժուարացնեն գործողութիւնները։ Զուլուները տեղ տեղ անհաղին քարերով անգլիացւոց ճամբան կը կտրեն։

ԵՐԵՔ ԱՄՍՈՒԱՆ ՄԷՋ 46,564 ՕՏԱՐԱԿԱՆ.— ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԿՈՂՄԷ ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՂԱԾ ՆՈՒԷՐԸ.— Եւրոպայի նաւահանգիստներէն կամ Միջերկրականի եզերքներէն այս տարուան առաջին երեք ամիսներուն Անգլիա ցամաք ելած են 84,016 օտարական։ Իրաւ է թէ այս անոնցմէ 36,216 հոգին ժամանակաւ միայն Անգլիա եկած են անկէց Ամերիկա երթալու համար, բայց խնդիրը ա'յն է թէ Յնվ. Փետր. և Մարտ ամիսներուն մէջ Անգլիոյ օտար բնակչութիւնը 46,564 հոգի աւելցած է, այր, կին և տղայ։

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ.— ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԱՏՐԻՏԻ ՄԷՋ.— Ալֆօնսօ թագաւոր որոշեց մինչև սահմանագլուխ երթալ դիմաւորելու Էնա իշխանուհին՝ երբ այս վերջինը իր մուտքը գործէ Սպանիոյ մէջ։ Ն. Վեհափառութիւն, որ կը փափաքի պատկառելի արարողութեան մը ձևը տալ, իրեն հետ պիտի ունենայ կառավարութեան բոլոր անդամները և բազմաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Արքայական կառախումբը սահմանագլխէն պիտի ճամբորդէ դէպ ի մայրաքաղաք ցերեկ ատեն, որպէս զի իր անցնելիք քաղաքներուն ժողովուրդը պատեհութիւն ունենայ տեսնելու իր ապագայ թագուհին։ Հանդիսաւոր ընդունելութիւն պիտի ըլլայ բոլոր կայարաններուն մէջ, մանաւանդ Վիթօրիա, Պուրկօս, Վալլատոլիտ և Սէկօվիա։

Արքայական ընտանիքին զոհարավաճառը պալատ տարաւ մէկ նմոյշը այն նշանակներուն զորս ապագայ թագուհին պատուակալ տիկինները պիտի կրեն։ «Վ. Է.» սկզբնատառերէն ձևացած է, ադամանդեայ և զմրխտապատ, և վրան ալ արքայական զմրխտապատ թագը։ Ալֆօնսօ թագաւոր հաւնեցաւ այս նշանակին։ Ապագայ թագուհին ինք անձամբ ատոնք պիտի նուիրէ պատուակալ տիկիններուն, որոնց առաջինը պիտի ըլլայ Թէքիանի Նունէզ դքսուհին։

Ծաղկամարտը ամէնէն հետաքրքրաշարժ արարողութիւնը պիտի ըլլայ։ 3000 աթոռներուն համար կարգադրութիւն եղած է, բայց մինչև հիմա 5,000 հոգի դիմում ըրած են ծաղկամարտին մասնակցելու համար։ Իւրաքանչիւր աթոռի գին որոշուած էր 200 բէզէթա, բայց մէկ աթոռին մինչև 5000 բէզէթա վճարողներ կան, հետևաբար կը խորհուի դժուարութիւնը լուծել աճուրդի դնելով։

Ալֆօնսօ թագաւոր անձամբ այցելած անցեալ էլ Բարտօ և Լա Կրանխա պալատները և կարգադրեց կահաւորման վերջնական մանրամասնութիւնները։ Էնա իշխանուհիին անձնական գոյքերը պարունակող մնտուկները արդէն սկսած են գալ։ Բարտօյի պարտէզներին մէջ առժամանակեայ կայարան մը կը շինուի, ուր պիտի կենայ արքայական կառախումբը։ Վայրը ինք անձամբ Ալֆօնսօ թագաւորը ընտրեց։ Կայարանէն մինչև պալատ ճամբայ մը պիտի շինուի։

Ամուսնութեան օրը արքայական թափօրին անցնելիք ճամբուն երկայնքը գտնուած բոլոր պատշգամները վարձուած են։ Անգլիացի այցելուներուն համար մեծ տաղաւար մը շինուեցաւ 300 աթոռներով, իւրաքանչիւրը հինգ անգլ. ոսկի։ Պանդոկապետները առասպելական գիներ կը պահանջեն սենեակներուն համար։ Անգլիացի բնակիչ մը սոյն օրուան համար պզտիկ պատշգամ մը վարձեց 1,000 անգլ. ոսկի վճարելով։

Ո'չ մէկ արքայազուն հարս Էնա իշխանուհիին չափ սիրուն և այլազան օժիտ ունեցած է։ Ինք իշխանուհին անձամբ տուաւ օրինակները իրեն համար շինուելիք զգեստներուն, որոնք ամէնէն աւելի կը վայլեն իրեն։ Դեռատի իշխանուհին բացարձակապէս հետևեցաւ իր ճաշակներուն և նախասիրութիւններուն, և իր քննութեան ենթարկուած ֆրանսական նմոյշները իր հաւանութեան չարժանացան։ Իր ճաշակը անգլիական պարզութեան կողմն է։ Գլխարկները յայտնապէս լայն են, որովհետև Սպանիոյ ապագայ թագուհիին շատ լաւ կը յարմարին լայն գլխարկները։ Հիանալի կերպով գեղեցիկ և արտասովոր մեծութեամբ ջայլամի փետուրներ գործածուած են գլխարկներուն վրայ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔԱՐԻՒՂԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԵԼՈՒ ՄԵԹՈՏՆԵՐԸ.— Շիքակոյի նահանգային առևտրական յանձնաժողովին առջև բազմաթիւ վկաներ պարզեցին քարիւղի մենաշնորհի ընկերութեան անխիղճ վարմունքը փոքրիկ և անկախ վաճառականները կործանելու համար։ Յայտարարեցին թէ երկաթուղիի պաշտօնեաները կաշառուած են նոյն ընկերութեան կողմէ, ուրիշ քարիւղի ընկերութեանց գործակալները գործիք եղած են այդ մեծ ընկերութեան, որուն համար վար գիներով հողեր հայթայթեր են, սխալ կշիռ գործածեր են։ Ընկերութեան տասը պաշտօնեաներէն մին վկայեց թէ մեզի հրահանգ տրուած էր որ եթէ մրցակից քարիւղավաճառ մը գտնուի, անմիջապէս քարիւղին գինը իջեցնենք և վար տեսակէն քարիւղ ծախու հանենք յայտարարելով թէ լաւ տեսակէ է անիկա։

«Ամէն կերպ գործածեցի՞ք երբեք», հարցուց յանձնաժողովին անդամներէն մին։ «Այո», շատ բարակը չէինք նայեր, պատասխանեց վկան։ Ընկերութեան գործակալները յաճախ խորհուրդ կու տային ինծի թէ 200 կալոնէոյ քարիւղի տակառ մը 205էն 209 կալոնի հաշուով ծախելու է։ Ընկերութիւնը այս չարաշահութիւնը արդարացնել կ'ուզէր աւելցնելով թէ քարիւղը վաճառողներուն մէջ այդչափ մը կը ցնդի։» Յանձնաժողովին անդամները խնդացին այս յայտարարութեան վրայ։ Ուրիշ վկայ մը հաստատեց թէ քարիւղի այդ մեծ ընկերութիւնը զանազան միջոցներ ունէր խարդախուած ցոյց տալու ուրիշ ընկերութեանց քարիւղները, զետեղելով զանոնք լամբարներուն մէջ, որոնք արուեստական միջոցներով օդի հոսանքի ենթարկուած ըլլալով կը մարէին, կը հոտէին, և միամիտ յաճախորդներ խաբելով Սթանտարտ Օյլ ընկերութեան ապրանքը իբրև լաւագոյն նախամեծար կը համարէին։ Այսպիսի հնարքներ կը գործածէին որ մասնագէտ մը միայն կրնար դաւը երևան հանել։

ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌ ՖԱԼԻԷՐԻ ՄԱՀԸ.—Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Մ. Ֆալիէռի մօտաւոր ազգական Եպիսկոպոս Ֆալիէռ մեռաւ 72 տարեկան հասակին մէջ։ Մ. Ֆալիէռի նախագահական ընտրութենէն քիչ ետք եկեղեցական գոյքերուն ցուցակագրութեան առթիւ տեղի ունեցած ապստամբութեան միջոցին, եպիսկոպոսը իր թեմական կղերը կը քաջալերէր բաժանման օրէնքին ընդդիմանալ ամէն միջոցներով։ Նախագահին ազգականին այս ընթացքը շատ քննադատուեցաւ, և նոյն իսկ բամբասուեցաւ թէ Նախագահը և եպիսկոպոսը եղբայր էին։ Բայց քիչ վերջը յայտնուեցաւ որ հօրեղբօրորդիներ էին որոնք շատ տարիներէ ի վեր իրարու հետ հաղորդակցութեան մէջ չէին։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՊԱԼԱՏԸ.— Ինչպէս յայտնի է, Մր. Քարնէկի Լա Հէյի մէջ իր ծախքով փառաւոր ապարանք մը պիտի կառուցանէ Խաղաղութեան Ա. Դեսպանախորհուրդին յիշատակը վառ պահելու և խաղաղութեան միջազգային գաղափարը ընդհանրացնելու նպատակաւ։ Պալատին շինութեան յատակագիծերուն համար մրցում մը սահմանուած էր միջազգային ճարտարապետներուն միջև, և մասնակցողները ժամանակին ներկայացնելով յատակագիծերը, քննիչ յանձնաժողովը հետևեալ կերպով գնահատեց մրցումը.—

Ա. մրցանակ (1000 անգլ. ոսկի) ֆրանսացի ճարտարապետ Մ. Բօռտօնիէի, Բ. մրցանակ (750 անգլ. ոսկի) դարձեալ ֆրանսացի ճարտարապետ Մ. Մառսէլի. Գ. մրցանակ (583 ոսկի) գերմանացի Մ. Ֆրանց Վէնտի, Դ. մրցանակ (416 ոսկի) Վիեննայի Օթթօ Վակնէրի։ 250 ոսկիի մրցանակ մըն ալ տրուեցաւ Նիւ Եորքցի երկու ճարտարապետներու, և 250 ոսկի ալ Պերլինցի ճարտարապետի մը։ Շահող յատակագիծը հիանալի կերպով յօրինուած ըմբռնում մըն է Հիւսիսային Ֆրանսայի դղեակներուն ոճով։ Կեդրոնական ճակատին երկու կողմերը բարձր աշտարակներ կանգնուած են։ Շահողը 48 տարեկան է, և արդէն շատ մը կարևոր շէնքեր շինած է, և 1885ին առաջին մրցանակը ստացաւ Ամսթերտամի Սակարանի շէնքին մրցումին մէջ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ՕՁԸ.— Բօլինէզեան կղզիներէն Նոր Զելանտա ժամանող Քաւվիանի շոգենաւին պաշտօնեաները կը պատմեն թէ երկու [illegible], երբ կ'անցնէին Քերմատէքա կղզեխումբին քովէն, տեսան ծովային օձ մը, 60 ոտք երկայնութեամբ, գոյնը մութ կարմիր էր։

ՔՐՈՆԻԿ

Տէ'ր Խմբագիր,

Երէկուան ձեր Հիւանդանոցի նկատմամբ ըրած տեսութեան մէջ հետևեալ արդարացի տողերը գրած էիք. «Այս տողերը գրելով չենք դադրիր նաև արձագանգ ըլլալէ Հիւանդանոցին նկատմամբ արտայայտուած դանգատներուն։ Մեր կարծիքով հանրային բարեսիրական հաստատութիւնները պէտք չէ որ քննադատութենէ վախնան, ինչ որ առիթ մըն է անոնց ա'լ աւելի բարեկարգուելուն ու զարգանալուն։»

Ձեր այս տողերէն քաջալերուելով, կը համարձակիմ հետևեալ տողս և իրաւացի գանգատներս յղել ձեզ, վստահ ըլլալով որ ձեր ծանօթ անկողմնակալութեամբ պիտի հաճիք անկիւն մը շնորհել անոր։

ՍԽԱԼ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԴԵՌԱՏԻ ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ԿԱՍԿԱԾԱԼԻ ՄԱՀԸ

Չենք փափաքիր բնաւ մեր Ազգ. Հիւանդանոցը անուանարկել և գոհութեամբ կը կարդայինք վիրաբուժութեան ենթարկուողներու շնորհակալիքները Ազգ. թերթերու մէջ։

Հաւատք մը գոյացած սկսած էր մեր մէջ, թէ Ազգ. Հիւանդանոցը, բարեկարգ դրութեան ենթարկուած է, և այս վստահութեամբ Աւագ Հինգշաբթի օրը՝ մեր աղջիկը 17 տարեկան Անգինէս, Ազգ. Հիւանդանոց տարինք, զինքը դարմանող Տօքթ. Իսքէմէճեանի տեղեկագրով, յորում շեշտուած էր անհրաժեշտ բժշկական գործողութեան ժամ առաջ կատարման պէտքը, (որովհետև հակառակ պարագային փտութեան կրնար ենթարկուիլ)։

Նոյն օրը, մեզ ծանուցին թէ Հիւանդանոցի վիրաբոյժ Տօքթ. Զարդարեանը վաղը պիտի գայ, բայց եթէ հարկ ըլլայ, գիշերն ալ հեռագրով կը կանչենք։

Այս ապահովութիւնը առնելէ վերջ, մեկնեցանք, յանձնելով աղջիկնիս Աստուծոյ և Ազգ. Հիւանդանոցի պաշտպանութեան և խնամարկութեան. սակայն մեծ զարմանքով իմացանք թէ՝ երկրորդ օրը, բան մը չէ եղած, որովհետև վիրաբոյժը շատ գործ ունի եղեր...

Երրորդ օրը մեզ ըսին թէ հիւանդին վիճակը աղէկ է, և որքան աղէկնայ, բժշկական գործողութիւնը դիւրաւ կը կատարուի։ Նոյն խօսքը կրկնուեցաւ նաև չորրորդ, հինգերորդ, վեցերորդ օրերը, և շատ անգամ թոյլ չտրուեցաւ մօրը որ իր աղջիկը տեսնէ։ Այսպէս Զատկին երրորդ օրն ալ՝ ինծի ալ թող չտուին հոգեհատորս տեսնել. միայն ինքը մեզ տեսաւ պատուհանէն, և հարցուց թէ՝ «ինչո՞ւ զիս քովս չէք գար», «հրաման չի կայ աղջիկս» ըսի։ «Ուրիշներու հրաման կայ, ձեզի՞ չի կայ» ըսելով սրտմտեցաւ խեղճը։ Վերջապէս վարէն այն տեղի հիւանդապահուհիներէն մէկը վեր ղրկեցի աղջիկս համոզելու թէ պատուհանէն կամ վարէն տեսնուիլը միեւնոյն բանն է։ Այն ատեն ես և մայրը՝ վարէն վեր, անա այսպէս տեսնուեցանք մեր ողբացեալ աղջկան հետ։

Եօթներորդ օրն ալ պարապ անցաւ և միայն ութերորդ օրը բժշկական գործողութեան ձեռնարկուեցաւ։ Խեղճ աղջիկս շատ խնդրած թախանձած է որ հայրը, մայրը և հօրաքոյրները տեսնելէ վերջ գործողութեան ձեռնարկուի, առարկելով որ եթէ պիտի չաղէկնամ, գոնէ օբէռասիօն մ'ընէք։ Միւս կողմէ, նոյն օրը և նոյն ատեն, մայրն ալ վարը, կը պաղատի որ աղջիկը տեսնէ և անոր քաջալերութիւն տայ, խնամք տանի, բայց անգթօրէն կը մերժուի....

Օր մը վերջը, մայրը կրկին կ'երթայ, աղջիկը տեսնելու և որպիսութիւնը հասկնալու։ Կրկին կ'արգիլուի, «աղէ'կ է, աղէկ է», ըսելով։ Իսկ Նոր Կիրակիին, երբ կ'երթանք, փոխանակ ողջ առողջ տեսնելու զայն, ի՞նչ կ'ուզէք որ ներկայանայ մեր աչքին, հոգեւա՞րք մը նետուած անկիւն մը, որ գլուխը մէկ կողմէն միւսը կը տատանէր «վա՜յ, վա՜յ» հնչելով, առանց ճանչնալու իր հայրն ու իր մայրը։

«Ախ, աղջիկս վիրաբոյժին դանակներուն տակ մեռցուցին» կ'ըսեմ ու կը նուաղիմ։ Բարեկամներս դուրս կը հանեն զիս, և երկուշաբթի օրը կ'առնեմ նշանուած կայտառ աղջկանս ցուրտ մարմինը։

Ցաւակցութիւնը կը կատարուի, և ամբողջ Սամաթիա, հայ և յոյն կ'ողբան ինծի հետ աղջկանս տարաժամ մահը։

Մաքիս յուզումը հանդարտեցնելու համար, Ապրիլ 19ին նամակ մը կը գրեմ Ազգ. Հիւանդանոցի պատ. Հոգաբարձութեան, հարցնելով թէ.

Ա.— Ինչո՞ւ Տօքթ. Իսքէմէճեանի տեղեկագրին համաձայն՝ անմիջապէս բժշկական գործողութեան չձեռնարկուեցաւ։

Բ.— Ինչո՞ւ թոյլ չտրուեցաւ մօրը, որ ատեն տեսնէ իր աղջիկը, և Զատկին երրորդ օրն ալ՝ ինծ թո'յլ չտրուեցաւ՝ քովը երթալու։

Գ.— Ինչո՞ւ իմաց չտրուեցաւ բժշկական գործողութեան վտանգաւոր ըլլալը և կատարման օրը։

Նոյն գրով պահանջեցինք Ազգ. Հիւանդանոցի բժշկական տեղեկագիրը և մահուան պարագաները ու պատճառը։

Պատ. Հոգաբարձութենէն 13 օր ետքը, մեր հարցումներէն մի միայն առաջինին բերանացի պատասխան մը ստացանք, թէ՝ դաշտանի պատճառաւ էր այդ ուշացումը, և երբ գրաւոր պատասխան խնդրեցինք, «գրաւոր տալու սովորութիւնը չունինք» ըսին։

Մինչ մայրաքաղաքիս բոլոր հիւանդանոցները Թաղեցիներէն քաղելով՝ հիւանդին մտած օրէն մինչև մեռած օրուան տեղեկագիրը ուղղակի տալու պարտաւորութիւնը կը զգան,

Անա մեր սխալ դրութիւնը, որ չենք զգար:

Եթէ բժշկական ճարտարութիւնը՝ խնամքով և ամենայն զգուշութեամբ ի գործ դրուած ըլլար, հարկ էր բժշկական տեղեկագիրը տալ, և քանի որ չի տրուիր, սա համոզումը կ'ունենանք իրաւամբ թէ մեր Անգինէս աղջիկը, Ազգ. Հիւանդանոցի ներքին անբարեկարգութեան և բժշկական սխալանաց զոհ գացած է։

Հիւանդը՝ եթէ իրենց համար անկարևոր արարած մը թուի իսկ, անիկա իր ծնողքին հոգեհատն է, պէտք է գիտցած ըլլան այս կէտը ոչ միայն բժիշկները, հիւանդապահները, այլ և Հիւանդանոցի մեծ ու պզտիկ պաշտօնեաները՝ ու ըստ այնմ վերաբերուին հանդէպ հիւանդներուն։

Անշուշտ պիտի ներէք մեր այս տողերուն ամէն անոնք, որ կը զգան սիրելիի մը այս տեսակ մահուան դառնութիւնը, որ ցարդ չէ ուզուած գէթ բժշկական տեղեկագրով մը մխիթարել որդեկորոյս ծնողքը, հակառակ մեր կրկին պահանջմանց, պարտաւորելով մեզ հրապարակաւ հարցնել թէ աղջկանս մահուան պատասխանատուն ո՞վ է։ Այս տողերը կը յանձնեմ ազգիս խորին նկատառութեան և Ազգ. Հիւանդանոցի պատ. Հոգաբարձութեան խղճին։

Անգինէին վշտակիր հայրը
ՄԻՀՐԴԱՏ Յ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Սամաթիա, 2 Մայիս 1906

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒՆ ԱՄՍԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՅԱՒԵԼՈՒՄ

Ս. Պատրիարք Հօր հրամանով և Քաղաքական Ժողովոյ տնօրինութեամբ, այս անգամ Պատրիարքարանի գրեթէ բոլոր պաշտօնեաներուն ամսականներուն վրայ յաւելումներ եղած են։

Այսպէս 300 ղրշ. ամսականի յաւելում եղաւ Արձանագրութեան դիւանի Տեսուչ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեանի։

Իսկ 100ական ղրշ. ամսականի յաւելում ունեցած են.

Միհրան էֆ. Զուհաճեան՝ դիւանադպիր Վարչական դիւանին։

Գառնիկ էֆ. Հայկեան՝ Ուսումն. Խորհրդոյ դիւանադպիր։

Եփրեմ էֆ. Փափազեան՝ Փոխանորդարանի դիւանադպիր։

Հրանտ էֆ. Մարգարեան՝ Վարչական դիւանի դիւանադպիր։

Նշան էֆ. Կիւրճեան՝ Արձանագրութեանց դիւանի դիւանադպիր։

Լևոն էֆ. Պիւրքճեան՝ Տնտես. Խորհրդոյ դիւանադպիր։

Նշան էֆ. Փափազեան՝ Վարչական դիւանի դիւանադպիր։

Տիգրան էֆ. Նշաստաճեան՝ Ազգահամարի դիւանին դիւանադպիր։

Գէորգ էֆ. Իւթիւճեան՝ Յարաբերական դիւանի դրագիր։

Արմենակ էֆ. Թէլլալեան՝ Արձանագրութեան դիւանի դրագիր։

Ինչպէս ըսինք ասոնց ամէնուն 100ական ղրշ աւելցուած է։ Վարչական դիւանի դրագիր Յակոբ էֆ. Նորհատեանի ամսականին վրայ և ասկէ քիչ առաջ 150 ղրշ.ի յաւելում մը եղած էր արդէն։

Այս շնորհաբաշխութենէն դուրս մնացողներուն գալով, անոնց ամսականին վրայ ալ արդէն նոր յաւելումներ եղած էին ասկէ առաջ։

Այսպէս վերև յիշուած բոլոր դիւանադպիրները հիմա 800 ղրուշ ամսական ունին և դրագիրները 600։

Իսկ բոլորովին անհիմն է այն լուրը թէ Անգագրատան դիւանի տեսուչ Սերովբէ էֆ. Բլասեան հանգստեան կոչուած է. ընդհակառակը իր պաշտօնին վրայ կը մնայ Բլասեան էֆ. միեւնոյն ամսականով։

Երանի թէ այս շնորհաբաշխութենէն անմասն չմնային նաև Պատրիարքարանի բարապաններն ու սենեկապանները, որոնք ամէնէն աւելի ծանր աշխատութեանց ենթարկուած են և ամէնէն նուազ ամսականը կը ստանան։

ԿԱՐՕՏ Ուսուցչաց Օգնութեան Հոգաբարձութիւնը իր հնգամեայ պաշտօնավարութեան տեղեկագիրը և դրամական գործառութեանց հաշուետուութիւնը ներկայացուցած է Պատրիարքարանի հաշուեցոյցով մը մէկտեղ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Թաղ. Խորհուրդը հրաժարած և մնացած ըլլալով իր հրաժարման վրայ, առաջնորդ Տ. Մկրտիչ վրդ. Պատրիարքարանի հրահանգին համաձայն ընտրողական ժողով կազմած է որ իր առաջին նիստը գումարեց Ապրիլ 27 հինգշաբթի օր։

ԵՌԱՁԱՅՆ Պատարագի փորձ երեկ տեղի ունեցաւ Մայր Եկեղեցւոյ աւագ տաճարին մէջ։ Ամբողջ խումբը՝ մօտ 120 հոգի ներկայ էր և պատարագն ալ մատուցուեցաւ Տ. Տրդատ քհ. Պօյաճեանի կողմէ։ Սարկաւագներն ալ սեղանի վրայէն Եռաձայն կը մասնակցէին արարողութիւններուն։ Իսկ երգեհոնը որ սեղանին ետևը զետեղուած էր՝ կը նուագուէր դաշնակահար Աւետիս էֆ. Խօրասանճեանի կողմէ։ Եռաձայն պատարագի այս փորձը յաջողութեամբ անցաւ։ Լևոն էֆ. Չիլինկիրեան ևս ներկայ էր եռաձայնի այս փորձին։

ԿԱՐՆՈՅ Գաւառ. Ժողովոյ ատենապետ Կարապետ էֆ. Ազարեան հրաժարական ղրկած է Պատրիարքարան։

Տ. ԶԱՒԷՆ Ծ. վրդ. Բաբերդէն ճամբայ ելած է Տրապիզոն երթալու համար, ուր Պատրիարքարանի հրամանին պիտի սպասէ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ հոգաբարձութիւնը գիր մը գրելով Ս. Պատրիարք Հօր կը հրաւիրէ Նորին Սրբազնութիւնը Մայիս 12ին Համբարձման տօնի առթիւ որ հաստատութեան հիմնարկութեան 74րդ տարեդարձն է, ըստ վաղեմի սովորութեան Ս. Պատարագ մատուցանելու հաստատութեան հիմնադրաց Պէզճեան, Տատեան, Պալեան և այլ բարերարներու հոգւոյն համար։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ նորընտիր անդամներէն Արամ էֆ. Գարակէօզեան հրաժարական ղրկած է, անհնար ըլլալով իրեն նոյն խորհուրդին մասնակցիլ, իր զբաղմանց առատութեան պատճառաւ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ եկեղեցիին խնամակալութեան անդամներէն Յ. Ուզունեանի դատավարութեան մանրամասնութիւնները գրելով ըսած էինք թէ յիշեալը 100 ոսկի տուգանքի դատապարտուեցաւ։ Մեզ կը հաղորդեն

ՌԵՍՄԻ

ՆԵՐՔԻՆ

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ՄՐՑԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՄԱՀ

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

15 Մայիս 1906

Ֆրանսական 3%	99.22
Օսմանեան Միացեալ	95.40
Երկաթուղի	145.—
Պանք Օթթօման	659.—
Րէժի	431.—
Թրանսվաալ	63.—

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ութը տարիներէ ի վեր կը տառապէի արգանդի հիւանդութենէ մը հակառակ դարմանումի տակ ըլլալուս, որով ստիպուած էի վերջերս գործողութեան ենթարկուելու, բայց բարեկամի մը յանձնարարութեամբ Ամերիկեան պօմ տը բիքը գործածելով զարմանօք տեսայ թէ հիւանդութիւնս կատարելապէս բուժուած է և թէ լաւ կուտեմ և կը խմեմ և ուժերս ալ առած եմ վերստին. կը յանձնարարեմ ուրեմն տառապող կիներուն գործածել Պօմ տը Ֆիկը և ազատել վիրենք սանջող հիւանդութեննէն։

ՏԿՆ. Հ. ՊԻՒՐՔՃԵԱՆ

Սկիւտար

Կ՚օրհնեմ այն օրը ուր Պոլիս եկած ժամանակս լսեցի Ամերիկեան գիւտի մը ազդը և հետաքրքրուեցայ հասկնալ թէ ինչ էր։ Կինս որ երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր արգանդի հիւանդութենէ մը, կատարելապէս բժշկուեցաւ առանց գործողութեան, այս Ամերիկեան Պօմ տը Ֆիկը գործածելով։

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

Պալըքեսիր

Ցուէտ երախտապարտ եմ Սկիւտարի մէջ ծանօթ ճարտար Տօքթ. Խօսխօռունիի որ կինս արմատապէս բժշկեց Ամերիկեան Պօմ տը Ֆիկով, այն տեսակ արգանդի հիւանդութենէ մը որուն համար շատ բժիշկներ գործողութեան պէտքը կը զգային անկարելի յայտարարելով ուրիշ ո և է դեղով դարմանելը։

ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Կեսիկ-Բաշա

12 տարիներէ ի վեր քաշած արգանդի հիւանդութիւնս, շնորհիւ Պօմ տը Ֆիկի աղէկցաւ առանց գործողութեան պէտքը զգալնելու։

ՄԱՏԱՄ Խ. ՍՈՒՔԻՏԻՍ

Մագրի-Գիւղ

Ուրախութիւնս մեծ է յայտարարելով թէ երկար ժամանակուան ունեցած ընտանեկան հիւանդութեննէս բժշկուեցայ Ամերիկեան Պօմ տը Ֆիկ անուն դեղով։

ՏԿՆ. Է. Պ.

Բերա

Ներկայիս կը փութամ ծանուցանել թէ Ամերիկեան Պօմ տը Ֆիկը միակ դեղն է արգանդի հիւանդութեանց համար. տառապող կիներուն վրայ փորձելով հաստատեցի թէ բժշկութիւնը տեղի կ՚ունենայ առանց գործողութեան։

ՏՕՔԹ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԻ

Լանկա

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ, 14 Մայիս. —

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

1906 Մայիս 1/14ի Երկուշաբթի օր հանուած թիւերը եւ շահած պարգեւները

Հետեւեալ 1000 թիւերը 100ական ղրուշ շահած են

670	7884	17272	26122	32068	37049	44273	53365	62506	67461
804	8083	1 373	26580	32099	37074	44560	53991	62962	67573
813	8346	17635	26772	32324	37231	44752	54418	63190	67609
826	8388	18098	27277	32516	37265	45297	54424	63350	68038
1139	8855	18132	27352	32718	37609	45607	54495	63400	68524
1216	9082	18175	27400	32958	37881	45696	54533	63714	68756
1977	9988	19032	27655	33004	38630	46484	54683	63779	68940
2316	10259	19313	27786	33179	38838	46887	54835	63792	69469
2713	10393	19329	27833	33436	38901	47879	54992	63860	70280
2908	10550	19351	28331	33689	39014	48017	55550	64086	70668
3225	11100	19502	28488	33860	39093	48169	56469	64109	70817
3349	11333	20052	28572	34095	39798	48287	57386	64191	70903
3403	11369	20094	29144	34196	39867	48699	57475	64273	71168
3461	11584	20185	29153	34256	41054	49153	57986	64339	72041
3552	11615	20669	29349	34408	41418	49245	59102	64588	72170
3782	11760	20814	29363	34475	41440	49401	59378	65077	72349
3814	11845	20993	29770	34528	41485	49433	59597	65198	72699
4191	11901	21161	29985	34795	41491	49764	59684	65626	73104
4327	12012	21358	30072	34860	41980	50314	59944	65930	73562
4436	12219	21619	30335	35276	42288	50561	59956	65980	73758
4924	12757	21689	30345	35329	42545	50739	60057	66086	73819
5159	13008	21895	30632	35521	42646	50894	60337	66182	74234
6111	13803	21903	30811	35562	42698	51129	60401	66275	74305
6190	13883	21932	30821	35837	42836	52165	60743	66536	74374
6648	13944	21984	30924	36118	43100	52301	60931	66630	74875
6727	14385	22604	31076	36376	43123	52529	61290	66775	74922
7145	15333	23616	31082	36384	43422	52598	61461	66848	75213
7483	16820	23655	31145	36392	43445	52745	61555	66886	75238
7596	16832	24759	31599	36470	43473	52812	62016	66982	75976
7614	16868	25452	31654	36621	43791	52872	62097	66992	76271
7871	17077	25947	31793	36782	44050	53062	62482	67032	77094

(Շարունակելի)

դունուած չըլլալով Մ. Նահանգաց կողմէ, պիտի բաժնուի Ալժեզիրասի դաշնագիրը ստորագրած միւս աէրութեանց միջև, իրենց բաժնին համեմատութեամբ։

— Կը հերքուի այն լուրը թէ Զարը և Վիլհէլմ կայսր փոխադարձաբար պիտի այցելեն իրարու։

ՆԻՒ ԵՕՐՔ. — Մ. Քարլ Շուրց գերմանացին որ նշանաւոր գործունէութիւն մը ունեցած է Մ. Նահանգաց մէջ, և որ այս երկիրը կ՚ապրէր 1852էն ի վեր, և ժողովրդական բեմբասացի համբաւ ունէր, մեռաւ 77 տարեկան հասակին մէջ։ Հարաւայիններու և Հիւսիսայիններու պատերազմին ատեն զօրքերու հրամանատար եղաւ. հռչակաւոր լրագրող մը և քաղաքագէտ մըն էր։ Ծնած էր Լիպլարի մէջ (Քէօլն), 1829 Մարտ 2ին։

ԼՈՆՏՈՆ — Եոհաննէսպուրկէ կը հեռագրուի թէ հանքատեղիներուն մէջ փակցուեցաւ կառավարական այն յայտարարութիւնը, որով չինացի բանուորները ազատ կը թողուին իրենց երկիրը դառնալու։ Տուրպանի մէջ Աւեստը. Սենեակը յատուկ նիստ մը գումարեց երէկ, և միաձայնութեամբ բողոքեց այս յայտարարութեան փակցուելուն դէմ, ըսելով որ չինացիք իրենց երկիրը վերադարձնելով՝ ամբողջ Հարաւ. Ափրիկէի բարգաւաճումը կրնայ խաթարել։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	103.10
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	103.13
Երէկուան էն բարձր գինը	»	103.17½
» էն վար գինը	»	103.06

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	143.75
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	143.50
Երէկուան էն բարձր գինը	»	143.87½
» էն վար գինը	»	43.—

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	37.—
Միտիլլիի Պանքա		6.—
Սելանիկի «	Ֆր.	180.—
Քոմէրսիալ	Ա. Ո.	10.03
Քարասու Բրէվիլէժիէ	Ֆր.	186.50
» Օրտինէռ	»	175.50
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.65
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.52—
» պարտաթուղթ	Ֆր.	494.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	288.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	18.32½
Քարափ Կ. Պոլսոյ	Ֆր.	505.—
Քրէտի Ֆօնսիէ էժիբս.	1886	319.—
» » »	1903	266.—
Թրանսվալ		60.—

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Յունական փոխառութիւն	Ֆր.	275.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	436.—
» « »	նոր Օ.Ո.	4.07
Լաւրիոմ	Ֆր.	66.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.12
Անգլիական ոսկի	109 32
Բօլ	90.—
Մէճիտիյէ արծաթ	107.27
Րուպլի թղթադրամ	8.64
Ֆլորին	50.30

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք		ղշ.	109.25
Բարիզի	» »	ֆր.	22.97¾
Վիէննայի	» »	քուրօն	21.96
Պերլինի	» »	մարք	18.72

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Մայիս 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%		99.27
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.		95.25
» » » գոց.		95 25
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	144.50
Րէժիի պարտաթուղթ	»	429.—
Օսմանեան մաքս	»	494.—
Օսմանեան Պանքա	»	658.—
Քրէտի Լիօնէ	»	1169 —
Բարիզի Պանքա	»	1595.—
Աւստրիական Ռանթ	4%	99.05
Իտալական »	5%	105 75
Ռուսական »	4% 1901	ֆ3.20
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4%	96.90
Պալիա Քարա Այտըն	Ֆր.	705.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Մայիս 1906

Անգլիական Ռանթ	89 87
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց. Գ.Կ.	93.63
» » » գոց. »	93.75
Օսմ. Պանքա	16.37
Պուլկարական 1892	102 50
Ռուսական 4% 1898—89	83 12
Յունական Ռանթ	41.75
Զարթըլթ	1.65
Թրանսվալ	2.50
Ռանտֆոնթէյն	6 37
Ճափոնական 4%	91 50

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Մայիս 1906

Գերմանական 3%	88.10
Օսմ. Միաց Գոնս.	95.30
Օսմ. փոխառութիւն 1903	88.60
Րումէլիի երկաթուղի	146.75
Ռուսական 4% 1902	82.—
Անատոլ. Երկ. Պարտ. Ա.	103 50
« » » Բ.	103.25
» » Բաժնեթ. 60%	128.50

ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Մայիս 1906

Օսմ. Րէժի	—.—
Րումէլիի Երկաթուղի	153.—
Վիեննական պանք	563.75

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Մայիս 1906

Օսմ. Միացեալ Գոնս.	93 81
Րումէլիի Երկաթուղի	141.75

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

ԳԼԽԱՐԿԱՎԱՃԱՌ
ՄԷՍՏՃԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Մէստճեան վաճառատունը որ առաջ Պոն Մարշէ վաճառատան քով կը գտնուէր և երկու ամիսէ ի վեր այրած էր, այս անգամ փոխադրուած է Բերա, Մեծ Փողոց, Օ Լիօն վաճառատան քով, Սմբատեան Աքթարթըլեմին առաջին յարկը, ուր ըստ առաջնոյն, վերջին նորաձեւութեան համաձայն, կը վաճառէ կանանց յատուկ գլխարկներ, և գլխարկի վերաբերեալ ամէն տեսակ զարդեր, Եւրոպայէն դեռ նոր հասած իր նոր մթերքով։

30—6

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԽԱՂՈՂՆԵՐԸ ԵՒ ԻԶՄԻՐԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ

Օսմ. Առեւտրական Սենեկի պաշտօնաթերթին մէջ կը կարդանք հետեւեալ շահեկան յօդուածը Օսմ. խաղողներուն վրայ. —

Շատ հին ատենէ ի վեր, Թուրքիա անուանի եղած է իր խաղողի արտադրութեամբ, որուն ընտիր և այլազան տեսակները հարուստ հաւաքածոյով մը կ'օժտեն Փոքր Ասիան։ Խաղողին առատ արտադրութիւնը, — մանաւանդ Թուրքիոյ ա՛յն նահանգներուն մէջ ուր հաղորդակցութեան արագ միջոցներու գոյութիւնը կ'ապահովէ անոնց սպառումը, — սկիզբէն ի վեր մնտեսական բարգաւաճումի ազդակ մը եղած է մեր նահանգներէն ոմանց համար, որոնց գլխաւորն է Իզմիր։

Ֆրանսական այգիներուն ֆիլօքսերայէ վնասուելուն հետեւանքով է մանաւանդ որ Իզմիրցի այգեգործները կրցած են մեծ համեմատութեամբ աւելցնել իրենց արտածումները դէպ ի Ֆրանսա որ իր արտադրութեան բացը գոցելու համար մեծ քանակութեամբ օտար խաղողի պէտք ունէր իր ճարտարարուեստին համար։

Բայց Ֆրանսական այգիներուն վերակազմութիւնը ամերիկեան որթատունկերով՝ ո՛չ միայն թոյլ տուաւ Ֆրանսայի լիապէս բաւելու համար իր պէտքերուն, այլ նաև առաջ բերաւ գերարտադրութիւն մը, որ այժմ տնտեսական դժուարալոյծ խնդիր մը եղած է իրեն համար։

Իզմիրցի այգեգործներն ալ, հրապուրուելով այն մեծամեծ շահերէն, զորս Ֆրանսացի այգեգործները կ'ընէին իրենց խաղողին համար եղած մեծաքանակ խնդրանքին շնորհիւ, փութացին հետեւիլ Ֆրանսայի օրինակին և իրե՛նք ալ ամերիկեան տունկերով վերակազմեցին ֆիլօքսերայէն վնասուած իրենց այգիները։

Օսմանցի այգեգործներուն այս փորձը, որ մեծ յաջողութեամբ պսակուեցաւ, տնտեսական նոյն չարիքը, այսինքն գերարտադրութիւն առաջ բերաւ գերազանց սաստիճանով մը։ Արդարեւ յայտնի է որ Ֆրանսա այսօր զանազան ծաղկեալ ճարտարարուեստներ ունի, ինչպէս գինեգործութիւն և դատգործութիւն (distillerie), ուր իրեն համար մեծ հաւանականութիւն կայ խաղողի իր արտադրութեան յաւելեալ մասէն նպաստաւոր օգտուելու, շնորհիւ կարգ մը բուժումներու։

Ուրեմն, ուշիմ երկրագործը, մշակութեան իր ընդգրկած ճիւղին չափազանց զարգացում մը տալէ առաջ, պարտաւոր է լաւագոյն կերպով ուսումնասիրել իր արտադրութեան ներքին ու արտաքին հրապարակները, որպէս զի կատարեալ գիտակցութեամբ միայն ի գործ դնէ իր ջանքերը։ Այս միակ պայմանաւ է որ երկրագործը պիտի յաջողի զերծ մնալ ցաւալի անակնկալներէ, որոնց պատճառաւ այժմ մտահոգութեան ենթարկուած են Իզմիրցի վաճառականներն ու երկրագործները։ Արդեօք արմատական դարման մը կամ դոնէ մեղմացում մը կարելի չէ՞ գտնել այս չարիքին համար։ Մենք հաստատական պատասխան պիտի տանք այս հարցման, բայց նախ կ'ուզենք յայտնել մեր երկրագործները ստ նախապաշարումէն թէ իրենք կրնան անպատիժ կերպով ձեռնարկել սա կամ նա բերքին տարածական մշակութեան և թէ կառավարութիւնը կրնայ իրենց անհեռատեսութեան բնական հետեւանքները ջնջող միջոցներ ձեռք առնել։ Հետեւաբար, սա կամ նա բերքը մշակողները պէտք է օգտուին այն փորձառութիւնէն զոր պրակտիկական խանուէ մշակողները ստացան գերարտադրութիւն մը առաջ բերելով, որ իրենց շահը պակսեցուց և իրենց կառավարութեան ջանքերը չկրցան այդ գերարտադրութեան բնական աղետալի հետեւանքներուն առաջքը առնել։

Ասիկա ըսելէ ետքը, դառնանք մեր խնդրոյն և աւելցնենք որ Իզմիրի Առեւտրական Սենեակը Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակին նամակ մը գրելով իմացուցած է թէ տեղւոյն երկու երևելի վաճառականներէն երկու հոգի պիտի խնդրեն Օսմ. կառավարութենէն այգեգործներն ու խաղողի վաճառականները փրկել նիւթական մեծ վնասէ մը։

Յիշեալ երկու վաճառականները, Հաֆըզ Թէվֆիք էֆէնտի և Մուսթաֆա Մէհմէ էֆէնտի, որոնք հիմնապէս գիտեն Իզմիրի խաղողի վաճառականութեան և մշակութեան վիճակը, պիտի խնդրեն նաև որ վերցուի Օսմ. չամիչներէն առնուած ներածման տուրքը Գերմանիոյ և Աւստրիոյ մէջ։ Պատուիրակները յայտարարած են նաև որ ոգելից ըմպելիներու չինութեան տուրքերը ա՛յնչափ տարապայման են որ իրենց երկիրներուն մէջ ամէն տեսակ չորցնել վայելող նմանօրինակ օտար ապրանքները մեր մաքսատուններուն մէջ 8 % վճարելով սաստիկ մրցում մը կը մղեն մեր արտադրութիւններուն դէմ։ Յիշեալ երկու վաճառականները աւելցուցած են նաև որ այս օտար արտադրութիւններուն գրեթէ ամբողջութիւնը վնասակար է առողջութեան և որովհետեւ օտար կառավարութիւններուն մեծ մասը կ'արգիլեն առողջութեան վնասակար ամէն տեսակ գինիներու, ալքօլներու և ըմպելիներու սպառումը, Օսմ. կառավարութիւնն ալ կրնայ նոյն միջոցն ի գործ դնել և այս կերպով քաջալերել Օսմ. առողջապահիկ ըմպելիներու ճարտարարուեստը։

Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակը, որ արդէն անկէց առաջ նմանօրինակ բաղձանքներ յայտնած էր Առեւտրական նախարարութեան իր մասուցած թեզքերով, այս առթիւ դարձեալ կը կրկնէ և կ'ըսէ թէ առաջարկուած միջոցներուն գործադրութիւնը պիտի նպաստէ չամիչին արդի գիներուն բարձրացման, — որուն արտադրութիւնը միմիայն Իզմիրի մէջ 600,000 կենդինարի պատկառելի քանակութեան կը հասնի։

ԳՆՄԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌՄԱՆ

ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գնել և ծախել՝ ինքնին ամենապարզ և ամենադիւրին բանեւ՝ զորս ամէն վաճառական կամ խանութպան կ'ընէ ամէն օր և ամէն ժամ։ Դուրսէն այսպէս կը խորհին ամէն անոնք որ վաճառականական արհեստին նրբութիւններուն և կենցաղագիտական պահանջներուն անգիտանալով՝ երեւոյթէն կը դատեն գնումի կամ վաճառումի խակալէս ամենադժուար գործը, որ մանրամասն դժուարութիւններ, հոգեր, պահանջներ ու ճարպիկութիւններ ունի իր մէջ, թէեւ արտաքնապէս որ և է բարդ հանգամանք ցոյց չի տար։ Պէտք է գիտնալ սակայն որ վաճառականութիւնը, իբրեւ համայնածաւալ արհեստ մը, որ ամէն օր նորանոր կիրառութիւններ կ'ունենայ՝ իրեն հիմ ունենալով գրեթէ միշտ և յարաժամ ապրանքներու կամ վաճառքներու գնումը և վաճառումը, իր ամէնէն խիստ պահանջումները բնականաբար պիտի դրած ըլլայ գնումի կամ վաճառումի փափուկ կէտին վրայ։ Քանի որ առանց գնումի կամ վաճառումի կարելի չէ վաճառականութիւն չկայ, — վասն զի մարդերու և ամբողջ աշխարհի արտադրականութեան բովանդակ ամբողջութիւնն է որ վաճառականութիւնը կը ներկայացնէ, — դիւրին է ուրեմն հետեւցնել թէ վաճառականութեան ամենամեծ դերը կը կայանայ այս երկու գլխաւոր գործողութիւններուն մէջ։ Գնելու և վաճառելու շուրջն է որ կազմուած են բոլոր աշխարհի այլազան ժողովուրդներու և վաճառականական տարբերու առեւտրական շարժումն ու գործառնութիւնները։ Եթէ ամբողջ աշխարհի վաճառումներն ու գնումները կանգ առնէին, պիտի տեսնուէր որ վաճառականութիւնը պիտի կանգէր և դադրէր։ Վաճառականական դասակարգութիւններու մէջ գտնուող անհամարներու մեծամասնութեան գործը գնում և վաճառում է։ Պզտիկ մաս մըն է միայն որ գնումէ ու վաճառումէ զատ յարակից վաճառականական գործերով կը զբաղի։ Մնացածը ամբողջ կը գնէ ու կը ծախէ միշտ, ամէն ատեն, ամէն օր և ամէն ժամ։ Ու այս կերպով է որ, գնումի և վաճառումի առօրեայ գործառնութիւններուն շնորհիւ, վաճառականութիւնը հսկայ մեքենան կը շարժի, կը գործէ և աշխարհի տնտեսական ահագին դերը կը վարէ։

Ջենք կարծեր թէ որ և է մէկը, որ գէթ տարրական ծանօթութիւն մը ունի վաճառականութեան և առեւտրականութեան մասին, ինչ որ անտարակուսելի է ամէն մարդու համար ալ, քանի որ ամէն օր չըլլան թէ խանութներու մէջ գնումի և վաճառումի պարագաներ են որ երեւան կուգան, չուզէ ընդունիլ վերը պարզուած ճշմարտութիւնը՝ հաւասարելու համար մեզ թէ գնում և վաճառում շատ երկրորդական իրողութիւններ և գործառնութիւններ են վաճառականական աշխարհին մէջ, և թէ առանց այս երկու հիմնական գործերուն վաճառականութիւնը հաստատուած է տարբեր կռուաններու և հիմերու վրայ։ Ո՞վ պէտք չունենար և ատոր համար չի դիմեր վաճառականներու, և ո՞վ կրնայ ըսել թէ մարդոց ամէն տեսակ պէտքերուն գոհացումը ձեռք չէ ցնծոնց առած է այսօրուան զարգացած վաճառականութեան։

Հետեւաբար, քանի որ մարդոց այլ և այլ պէտքերէն է որ ծնած է վաճառականութիւնը, և վաճառականութեան ալ, համաշխարհայնութեան և տնտեսագիտութեան իրեն տուած ամենաաւելի և լայն հանգամանքին համաձայն, հոգացարդական և ճարտարարուեստական արտադրութիւններու փոխանակութեան գործունէութիւնն իսկ է, անկասկած ամենամեծ մասով կը կայանայ փոխանակումը, այսինքն առնելու և տալու, — կամ միացած բառով առուտուրի, — գործառնութիւններուն մէջ։ Կարեւոր է ուսումնասիրութեան առարկայ ընել ուրեմն թէ ի՞նչ են գնում կամ վաճառում, և ի՞նչ առաւելութեան ուշադրութեան կարօտ և փափուկ գործեր են։

* *

Գնել՝ տնտեսագիտական լեզուով կը նշանակէ ուրիշի մը մէկ վաճառքը, ապրանքը և կամ արտադրութիւնը, փոխանակել իր դրամին հետ, այսինքն դրամ տալ և անոնց ուրիշէն ունեցած մէկ վաճառքը։ «Արդարեւ ի՞նչ պարզ և դիւրին բան, պիտի ըսեն շատեր, երթալ խանութ մը կամ վաճառականի մը, հանել պէտք եղած ապրանքի մը և գինը կտրելով՝ գնել»։ Շատերն ալ դուրսէն շատ դիւրին բան մը կ'երեւայ։ Սակայն, մէկ կողմ թողլով անձնական պէտքի մը համար գնուելիք ապրանքի մը պարագան, որ համեմատաբար հետեւ է որ դիւրին է, գիտե՞ն արդեօք շատեր թէ ո՛րչափ դժուար և փափուկ խնդիր է վաճառելու նպատակով ապրանքի գնումը, այսինքն բեր խանութպան վաճառականի մը ապրանք կամ վաճառք առնելը։ Դաւառացի խանութպաններ լաւ ստած մը ունին. «Ապրանքին վաստակը գնուած ատեն կ'ըլլայ»։ Փորձառաբար բռնուած է այս խօսքը։ Անհաշիւ կերպով գնուած ապրանք մը բնական է որ առանց շահի, քիչ շահով և նոյն իսկ թերեւս վնասով ծախուի, մինչդեռ հաշիւով գնուած ապրանք մը միշտ շահն իր մէջ պահած ունի։ Շատ մը խանութպաններ անտես կ'ընեն այս պարագան։ Բնիկ միայն գինով են այն հնութեան և դասողութեան՝ ոռով կրնան ապրանքին շահաւոր տեսակը զատել և չըզանազանել ըսել որ և է գնում։ Առանց հաշիւի, խառն ի խուռն խանութ մը լեցնելը ամէնէն դիւրին բանն է, բայց կանոնաւոր կերպով ապրանք զատել ու գնել գիտնալը՝ ամէնէն դժուար բանն է։ Վաճառական մը իր գնելիք ապրանքին տեսակին, չափին, կարգութեան, վաճառման պարագաներուն և այլ զանազան հանգամանքներուն գիտակից հրմտութիւնն ունենալու է, որպէսզի կարենայ զայն գործածել իր գնումներուն մէջ և չխաբուիլ, ո՛չ թէ ծախող վաճառականին խաբեբայութեան պատճառաւ, այլ՝ նոյն իսկ ապրանք գնելու եղանակը չգիտնալէն։

Երբեմն կարելի է պզտիկ վճարումով մը գտնել մէկը՝ որ գնումի գործին գաղտնիքը, հմտութիւնն ու գիտակցութիւնը կ'ունենայ։ Այսպիսի ձեռնհաս մէկուն ընկերակցութիւնով գնուած բանը՝ ո՛չ մէկ անպատասխանատու կողմ ունի, բայց չատեր պիտի չհամակրբէին ատոր հարկաւ՝ տեսակ մը ստորնացում նկատելով անոր մէջ, մինչդեռ իրականին մէջ նախատական է։ Ամէն գործ իր մարդը կ'ուզէ։ Եւ մէկը՝ որ գնել կը գիտեր, տրամաբանական է որ ծախել գիտնայ։ Գնումի գործին մէջ անոնք նրբութիւններ, սրամտութիւններ, վարպետութիւններ, հաշւապահութիւններ և դատողութիւն պէտք են որ մարդ կարենայ գոհանալ, մտածելով թէ չէ՛ խաբուած։ Վաճառումը պիտի հետեւի գնումին. ուրեմն անկէց կախում ունի առաջինը։ Առանց գնել գիտնալու՝ վաճառում ընել չըլլար։ Պէտք է ուսումնասիրած ըլլալ ապրանքը, անոր այլ և այլ հանգամանքները, վաճառման պատշաճ տեղը և օգտակար կիրառութիւնը։ Վատաս եղէք որ ո՛չ մէկը ձեզ պիտի մեղադրէ՝ ապրանքի մը գնումին առթիւ ձեր ցոյց տուած խոհեմական հետաքրքրութեան համար։

Անոր այս եղանակով գնուած ապրանքը մը վաճառումէն խիստ գոհ պիտի մնաք, այլապէս անպիտան գնումներ շատ պիտի վնասեն ձեզ։

* *

Ապրանքներու վաճառումներն ալ ո՛չ նուազ կարեւոր և դժուարին գործեր են վաճառականի մը կամ խանութպանի մը համար։ Գնելէն պիտի հետեւի անմիջապէս վաճառումը։ Հետեւաբար, ինչ պահանջներ որ գնումի գործողութիւնը կը յառաջնէին, նոյնը պէտք է փնտռել նաև վաճառումի պայմաններուն մէջ։ Բայց նախ հասկընալու է թէ ի՛նչ է վաճառում բառին։ Համարակալութեան և տնտեսագիտութեան տուած սահմանով դարձեալ, վաճառում կ'ըսուի ա՛յն գործողութեան, որուն մէջ մեր մէկ ապրանքը, վաճառքը կամ արտադրութիւնը կը փոխանակենք ստեւորով ուրիշի մը դրամին հետ։ Վաճառումը հոգին է վաճառականի մը կամ խանութպանի մը գործառնութիւններուն, վասն զի առանց վաճառումի ո՛րեւէ առաջ պիտի գար շահն ու վաստակը, և ուրեմն ո՞ր պիտի մնար վաճառականութեան կամ խանութպանութեան նպատակը։ Լաւ ծախել գիտցողն է միայն որ կրնայ լաւ ապրանք գնել։ Դուրսէն շա՛տ դիւրին կը գիտցուի վաճառումն ալ՝ գնումին պէս։ Սակայն շատ դժուար է վաճառում ընելը, գնումէ՛ն ալ դժուար։ Անոնք որ վաճառողներ եղած են, գիտեն արդէն գործին կարեւորութիւնը, բայց չատեր թերեւս հոս ալ խոստապահանջութիւն ուզեն տեսնել։ Բարեբախտաբար իրականութիւնն ու փորձը հակառակը կը հաստատեն։

Վաճառողն ալ, գնողին պէս, ունենալու է իր ծախելիք ապրանքին տեսակին և այլ զանազան հանգամանքներուն գիտակցութիւնը, հմտութիւնը և ձեռնհասութիւնը, ասոնց վրայ աւելցնելով նաև վաճառողի յատուկ սրամտութիւն, համոզկեր լեզու, յաճախորդին հետ վարուելու կերպ և փափկանկատութիւն։ Շատ խանութպաններ կը գանգատին իրենց գործէն, որովհետեւ ո՛չ վաճառելու գիտեն և ո՛չ ալ վաճառումի գործին կարող մէկն ունին քովերնին։ Ուրեմն է սակայն յանցանքը. յաճախորդին որ փնտռածը պէս ամէնէն աւելի արտաքին ձեւեր կ'ուզէ, թէ վաճառականին կամ խանութպանին՝ որ զուրկ է վաճառող ըլլալու յարմարութենէն։ Վերջինին է պարտականաբար թերութիւնը, որով անկարող կը դառնայ անիկա իր գործին։

Կան խանութներ, ուրկէ յաճախորդը չուզեր հեռանալ, ա՛յնչափ կը գրաւուի։ Կան անոնք խանութներ ալ սակայն, որոնցմէ վայրկեան մը առաջ օձիքն ազատելու հնարը կը փնտռէ յաճախորդը։ Գաղտնիքը՝ յաճախորդին համակրելի դառնալու մէջն է ուրեմն։

Գաւառացի խանութպաններուն մէջ կարող և համոզող վաճառողներ շատ կան։

Ամէն վաճառական կամ խանութպան պէտք է ջանայ միշտ յաճախորդը գրաւելու միջոցներ խորհիլու և գտնելու, որպէս զի յաջողի շահով ծախել այն ապրանքը՝ զոր գնած էր վաճառելու համար անշուշտ՝ և ո՛չ թէ վրան նայելու և անով մխիթարուելու խանութը զարդարելու։

* *

Ինչպէս տեսնուեցաւ, գնում և վաճառում անհրաժեշտ և կարեւորագոյն գործողութիւններ են վաճառականութեան մէջ, ուր մանաւանդ պէտք է գիտնալ գնելուն և վաճառելուն գաղտնիքներն ու դիւրութիւնները։ Այլ և հարկ չկայ կրկնելու թէ ո՛րչափ խոստապահանջ և փափուկ գործեր են անոնք, և թէ՛ վաճառական մը կամ խանութպան մը ո՛րչափ աշխատելու է գնումի և վաճառումի արուեստներուն տիրանալու համար։

Գնել և ծախել՝ անբաժան են իրարմէ, Գնել գիտնալը է ծախել գիտնալու համար, և փոխադարձաբար։ Երբ վաճառականութեան մէջ այս երկու գործերը ուսումնասիրուին, ա՛լ դժուար չպիտի ըլլայ յաջողութիւն գտնելը։

Գ. ՕԶԱՆԵԱՆ

ՄԵՏԱՔՍԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Անցեալ շաբթուընէ ի վեր գրեթէ ո՛ և է փոփոխութիւն եղած չէ մետաքսի և խոզակի հրապարակներուն վրայ։ 1905—1906ի շրջանը աւարտած ըլլալով, մետաքսի գործով զբաղողներուն ուշադրութիւնը կեդրոնացած է նոր բերքին վրայ, որուն սկզբնաւորութիւնը 8—10 օր յապաղած է թէ՛ Ֆրանսայի և թէ Իտալիոյ մէջ տեւական անձրեւներուն պատճառաւ։ Գործարաններու մէջ աշխատութեան տարերքը չեն պակսիր։ Մարսիլիոյ հրապարակին վրայ խոզակի գործերը սահմանափակ են, բայց դեղին ընտիր խոզակները, որոնց սղօքը խիստ քիչ է, լաւագոյն գիներով կը փնտռուին։ Այսպէս, Սուրիոյ խոզակներու կարեւոր բարթի մը ծախուեցաւ 11 ֆր.էն։ Կ'ըսուի թէ յառաջիկայ բերքէն Սուրիոյ խոզակին համար 10.50—10.60 ֆր.էն աւելի վաճառումներ եղած են։ Էտրնէի և Պրուսայի ճերմակ խոզակները, որոնք աւելի առատ են և նուազ կը փնտռուին, կը ծախուին 10.50ֆր.ի և Պարսկաստանի, Կովկասի և Թուրքաստանի տեսակները՝ 10 ֆր.ի։

Լիոնի մէջ Պրուսայի հում մետաքսին առաջին տեսակը կ'արժէ 46.75 ֆր., 11/13 տենիա, Բ. տեսակը՝ 45 ֆր. 13/15 տենիա, Սուրիոյ Ա. տեսակը 48—49 ֆր., և Բ. տեսակը՝ 47 ֆր.։ Սուրիոյ կրկնովրին Ա. տեսակը կ'արժէ 53 ֆր. և Պրուսայի Բ. տեսակը՝ 50.50 ֆր.։

ՍԻՄՈՆ ՋԷՄԼԷՔՃԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1906 Մայիս 2 Երեքշաբթի

ՑՈՐԵՆ

Ռումէլի Առաջին տեսակ		41-41½	փր.
» երկրորդ	»	40-40½	»
Մոխլիւճ	»	36-38	»
Զավարըլը	»	33-35	»
Պէրթ առաջին, տեսակ		41½	փր.
» միջին տեսակ		40-41	»

Այսօր ժամանեց 8 վակոն ցորեն Ռումէլիէ։

ԱԼԻՒՐ

Ֆերմանեան գերման Ա. պարկը	73½-74	ղ.
» » Բ. »	71	»

ԲՐԻՆՁ

Ցեան 18-18½ փարայ։

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնճէ 14¼-14½ ղր. պաշը

ԴԵՂԱՐԱՆ ՏԻՒՑՄԷՃԵԱՆ

Դեղերու ԹԱՐՄՈՒԹԵԱՆ և ՆՈՐՈՒԹԵԱՆ կուտանէ հիւանդներ կրնան մեծ ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՄԲ դիմել ի Ֆէրիգէօյ, Ջայլաք փողոց, Թիւ 21։

Դեղարանս ունի նաև բժիշկներ, մանաւանդ Տօքթօր Տիմիթրիադիս և Աստիճաններ Զ. Պարտիզպանեան, որոնք ամէն օր յորեկէ վերջ իրենց դիմող հիւանդները ձրիաբար կը դարմանեն Դեղարանիս մէջ։ 3

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Յ ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ 36

ՀԱՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

ՃՏԳԻ ՀՆԱՐԱԾ ԲՆԱԿԱՐԱՆԸ
ՎԱՌԵԱԿՆԵՐՈՒ ՑԱՑՈՒԿ

Վառեակներու համար մասնաւոր բնակարաններ յատկացնելու անհրաժեշտութիւնը հաւաբուծութեան 35րդ. թիւին մէջ հաստատած ըլլալով, խոստացած էինք վառեակներու յատուկ բազմաթիւ տեսակ բնակարաններու մէջէն ամէնէն նպատակայարմարը և դիւրաշէնը եղող ճտգի հնարած բնակարանին բացատրութիւնը տալ։

Ճտգի բնակարանը երկու հաւասար մասերու բաժնուած քառակուսի տուփէ մը կը բաղկանայ, (Տեսնել պատկերը)։

Այս երկու հաւասար մասերը իրարմէ կը բաժնուին յղկուած փայտի ձողերէ վանդակորմով մը։ Այսպէս տուփը աջ և ձախ մասերու բաժնուած կ'ըլլայ, որուն աջ մասին մէջ կը պահենք թխամայրը։

Աջ մասին առաջակողմը դարձեալ փայտէ ձողերով շինուած վանդակ մը կը գտնուի, ուրկէ թխամայրը իր գլուխը կրնայ դուրս երկարել։

Ձախ մասին առաջակողմը դռան մը յաճախ գոց կը գտնուի, որուն վերիւը երկաթաթելէ ցանցով մը շրջապատուած պատուհան մը պէտք է շինել լոյսին և օդին մուտքը ապահովելու համար։

Վառեակները աջ մասի վանդակորմէն կրնան թէ՛ դուրս ելլել և թէ վերադառնալ իրենց մօր քովը, նաև աջ մասը ձախէն բաժնող վանդակորմէն կրնան անցնիլ ձախ մասին մէջ և հոն հանգստանալ։

Դիւրաւ ատենն աջ մասի վանդակորմը կարելի է ծածկել ձախ մասը ծածկող դռնակին նման ուրիշ շարժուն դռնակով մը։ Այսպէս, վառեակները խոնաւութենէ զերծ և մաքուր բնակարան մը ունեցած կ'ըլլան, ուր անվտանգ կրնան անցնել իրենց մանկութիւնը։

Տուփը պարզ բարակ տախտակներով և կարգ մը փայտէ գերաններով կարելի է շինել։ Տուփին երկայնութիւնը մէկ մէթր քառասուն սանթիմ է, կեդրոնին բարձրութիւնը 90 սանթիմ, իսկ հանդիպակաց կողմերուն բարձրութիւնը 70 սանթիմ է։

Երկու կեդրոնին և բարձրութեանը մէջ գտնուող քսան սանթիմի տարբերութիւնը տանիքին կամ ատաստաղին շեղութիւնը առաջ կը բերէ, իսկ տուփին լայնութիւնը 80 սանթիմէթր է։ Տուփին երկայնքը 70ական սանթիմ

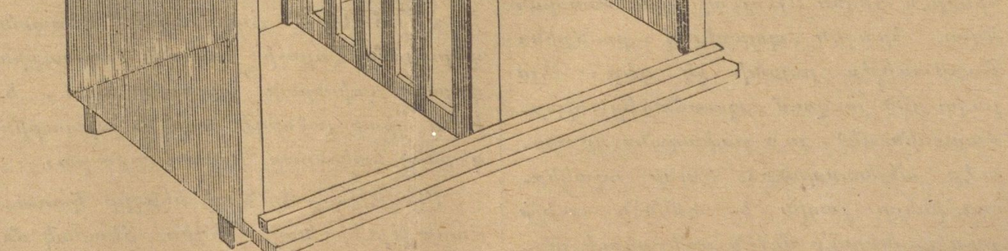

երկու հաւասար մասերու կը բաժնենք, որուն ճիշտ մէջտեղը պէտք է զետեղել փայտէ յղկուած ձողերով շինուած վանդակորմ մը։ Վանդակորմին բարձրութիւնը 80 սանթիմ է և ձողերուն մէջ գտնուող միջոցը 5-6 սանթիմէթր։

Տուփը ի հարկին կարենալ մաքրելու համար, վանդակորմին շարժուն ըլլալը անհրաժեշտ է։ Ասոր համար տուփին կողմերուն վրայ պէտք է զետեղել իբարմէ քիչ բացութիւն ունեցող երկու ձողեր, որոնց մէջտեղի անցքին մէջէն կարենայ անցնիլ վանդակորմը։

Տուփին ճակատի A մասին վրայ (Տեսնել պատկերը) B գիրով նշանակեալ երկու մղլակներ կը գտնուին, որոնք սահմանուած են հաստատելու առաջակողմի երկու շարժուն դռնակները։ Դարձեալ տուփին առաջակողմին վրայ C գիրով նշանակուած բարակ տախտակով անցք մը կազմուած է, որուն պաշտօնն է ստորոտէն հաստատել առաջակողմի երկու դռնակները։

Պատկերին մէջ D գրով նշանակուած և 10 սանթիմէթր լայնութիւն ունեցող տախտակը տուփին հաստատութեանը համար անհրաժեշտ է։ G գրով նշանակուած մասերը երկու տախտակներով պէտք է ծածկել, առանց սակայն գամելու, այս տախտակները տանիքի պաշտօնը կատարելու սահմանուած են և ատոնց շարժուն ըլլալը

տուփին մաքրելու դիւրութեան կը ծառայէ։

Տուփը չորս փայտէ ոտքերով պէտք է անջատել գետնէն, որպէս զի խոնաւութենէ զերծ մնայ։ Տուփին մնացեալ մասերը յղկուած տախտակներով պէտք է ամրապէս ծածկել առանց ո՛ և է բացութիւն և ծակեր ձգելու։

ՀՐԱՆՏ Ս. ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ
Մասնագէտ
Երկրագործական գիտութեանց